

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม

1

พระอนันต์ แพ่งวงษ์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE ACADEMIC ADMINISTRATION OF PHRAPARIYATTHIDHAMMA GENERAL EDUCATION
SCHOOL GROUP 1

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

ของ พระอนันต์ แพงวงษ์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. ธารินทร์ รसानนท์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนารงค์)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	พระอนันต์ แพงวงษ์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. ธารินทร์ รसानนท์
คำสำคัญ:	การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 จำแนกตามสถานภาพของครู ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์สอนของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูพระภิกษุและครูฆราวาสที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 161 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1 มีค่าความเชื่อมั่น = 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t- test) และการทดสอบค่า F (F-test: การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA))

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 จำแนกตามสถานภาพของครู และจำแนกตามประสบการณ์สอนของครู โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยภาพรวมมีการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารงานวิชาการสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

Title: THE ACADEMIC ADMINISTRATION OF PHRAPARIYATTHIDHAMMA GENERAL EDUCATION SCHOOL GROUP 1

Author: PHRAAnan Pangwong, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Dr. Tharin Rasanond

Keywords: Academic Administration, Phrapariyatthidhama General Education School

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the state of the academic administration of Phrapariyatthidhamma general education schools, Group 1 and 2) to compare the academic administration classified by teachers status, school size and teachers work experience. The sample consisted of 161 teachers of Phrapariyatthidhama general education schools, group 1. The research tool was a 5 rating scale questionnaire with a validity 0.67–1.00 and a reliability 0.98. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t–test and One– way ANOVA.

The research results were: 1) the state of the academic administration of Phrapariyatthidhama general education schools, group 1 in overall and each aspect were at high level, In orderly, the curriculum development ,the development of learning process, the research to develop education quality, evaluation and assessment and the development of education media innovation and technology,2) the comparison of the academic administration as classified by teachers status and by teachers work experiences were not different but the comparison as classified by school size was statistically difference at .05 level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จาก ดร.ธารินทร์ รसानนท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนตรวจทาน แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิธิภูมิ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการ จัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนารงค์ อาจารย์ประจำวิทยาลัย การจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา และพระครูธรรมภาณโกวิท รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติ ธรรมวัดธรรมมงคล ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สุภาพร โกเฮงกุล ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตรวจทานแก้ไข ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา กลุ่ม 1 ที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและตอบแบบสอบถาม ตลอดระยะเวลา ในการดำเนินการวิจัย

อนันต์ แพงวงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหาร.....	8
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	16
ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ.....	20
บริบททั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	54
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครู.....	55
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู	61
บทที่ 5 บทสรุป.....	67
สรุปผลการวิจัย	67
อภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	78
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	86
ประวัติผู้วิจัย	90

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1	50
ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวม และรายด้าน.....	55
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	56
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการ พัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ	57
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา.....	58
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการ วัดผลและประเมินผล	59
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	60
ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพ ของครู ในภาพรวมและรายด้าน.....	61

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงาน วิชาการ
 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน
 โดยรวมในแต่ละด้าน 62

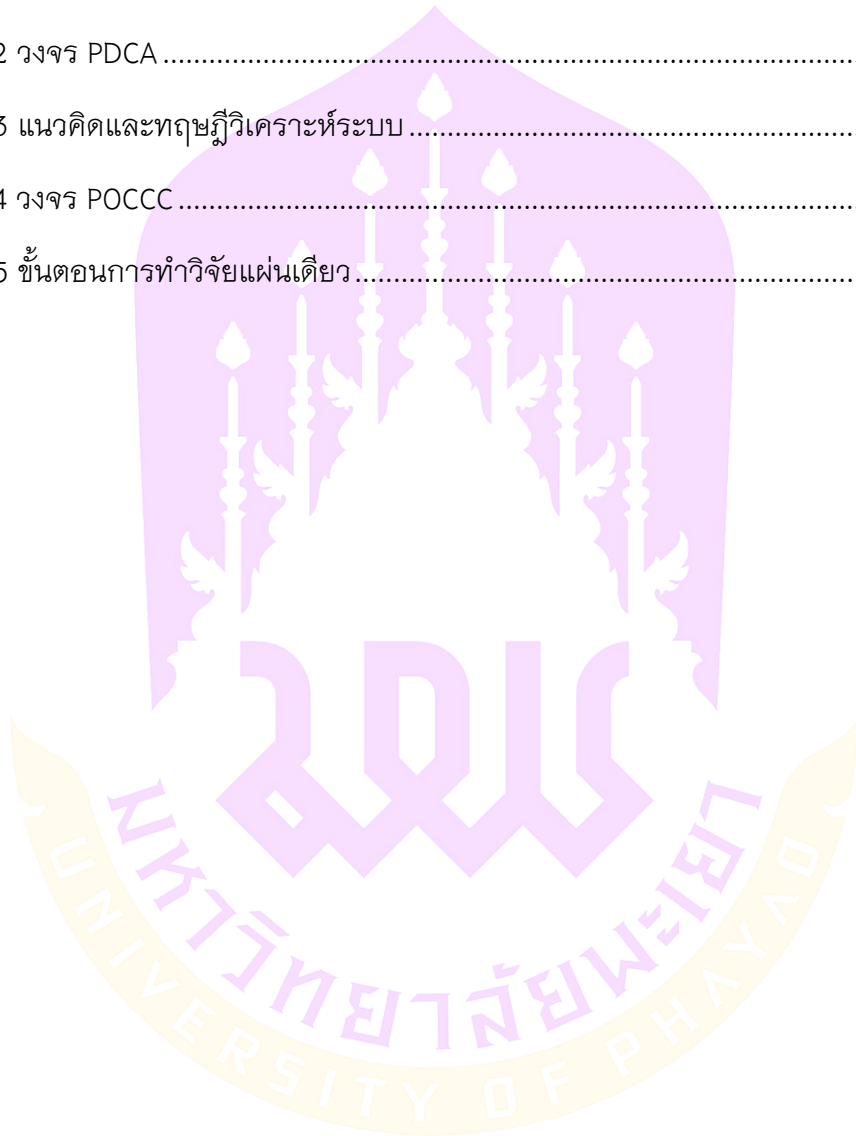
ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารงานวิชาการของ
 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม
 ประสบการณ์สอนของครู 64

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารงานวิชาการ
 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม
 ขนาดโรงเรียน 65

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
ภาพ 2 วงจร PDCA	13
ภาพ 3 แนวคิดและทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ.....	15
ภาพ 4 วงจร POCCC	16
ภาพ 5 ขั้นตอนการทำวิจัยแผ่นเดียว.....	37

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณภาพ ทั้งทางสติปัญญา ร่างกาย สังคม จิตใจ รู้จักคิดวิเคราะห์ คัดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการจัดการและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งผลให้สังคม ประเทศชาติ มีความเจริญก้าวหน้า สามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เช่นเดียวกัน โดยเริ่มกำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, สื่อออนไลน์) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่า “เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ คือเป็นคนที่มีความพร้อมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครบถ้วน มีสุขภาวะที่ดี รักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูงฯ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, สื่อออนไลน์)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ และแผนยุทธศาสตร์ข้างต้นพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า “เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางสติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านบริหารงานวิชาการ บริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ส่งผลให้สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็ก และเยาวชน โดยปรับวิธีการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารและครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาหลักสูตร ออกแบบการจัดการ

เรียนรู้ รวมถึงการบริหารจัดการงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน พัสดุ และสินทรัพย์ ให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการวางแผนกำลังพล การสรรหาบรรจุ แต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการบริหารงานทั่วไปเพื่อสนับสนุนส่งเสริมงานวิชาการ เช่น งานอาคารสถานที่ กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2545, หน้า 5, 24)

สำหรับการบริหารงานวิชาการที่เป็นงานสำคัญและเป็นหัวใจของการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษานั้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 42-49) ได้กำหนดขอบข่ายการดำเนินงานไว้อย่างครอบคลุมจำนวน 17 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมสำคัญที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา 5 กิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม/ และเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสาระ บัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ที่กล่าวถึงงานด้านวิชาการไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 27 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ จัดทำสาระหลักสูตรแกนกลาง มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 25 การส่งเสริม และจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ มาตรา 26 การประเมินผู้เรียน มาตรา 30 ส่งเสริม ให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 14-17)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก็เป็นสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนชายที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักธรรม ในพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสำหรับการอบรมเพื่อให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม สมกับที่ประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา ปัจจุบันมีการศึกษาสงฆ์ มีอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา แผนกธรรมและแผนกบาลี จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาไม่มีวิชาสามัญศึกษาเข้าไป เสริมในการเรียนเพิ่มเติม ส่วนแผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษายึดหลักสูตรสามัญศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักและผสมผสานหลักสูตรแผนกธรรม แผนกบาลีเข้าไป ในหลักสูตรด้วย แต่หลักสูตรแผนกธรรม-บาลีไม่เข้มข้นมากนัก แต่ก็ยังมีเนื้อหามากกว่าวิชา พระพุทธศาสนาในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงเป็นหลักสูตร ที่เหมาะสมกับเยาวชนยุคปัจจุบัน เพราะสามารถบูรณาการนำเอาการศึกษาสงฆ์ทั้ง 3 แผนก มาหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งทุกคนย่อมรับว่า เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์ ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำหรับการประเมินผลสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ

สามารถพิจารณาได้ได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทางสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการดำรงชีวิต คุณธรรมจริยธรรม และที่เป็นรูปธรรมคือผลสำเร็จทางการเรียนและผลการสอบระดับชาติ (O-NET)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง เป็นโรงเรียนในสังกัด กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีการบริหารงาน 4 ด้าน เช่นเดียวกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น ๆ โดยเน้นด้านการบริหารวิชาการ จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับมาตรฐาน ซึ่งคาดว่าน่าจะเป็นผลจากการบริหารงานวิชาการ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563. สืบออนไลน์)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านการวัดผล และประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำมาพัฒนา และส่งเสริมการจัดการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของคุณ
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของคุณ จำแนกตามสถานภาพของคุณ ประสบการณ์ทำงานของคุณ และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของคุณ มีความแตกต่างกันตามสถานภาพของคุณ ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์การทำงานของคุณ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำนวน 14 แห่ง ปีการศึกษา 2564 จำนวน 269 รูป/คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. สถานภาพของครู ได้แก่
  - 1.1 ครูพระภิกษุ
  - 1.2 ครูฆราวาส
2. ประสบการณ์สอน ได้แก่
  - 2.1 1-5 ปี
  - 2.1 6-10 ปี
  - 2.3 11 ปีขึ้นไป
3. ขนาดของโรงเรียน ได้แก่
  - 3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก
  - 3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

ตัวแปรตาม ได้แก่

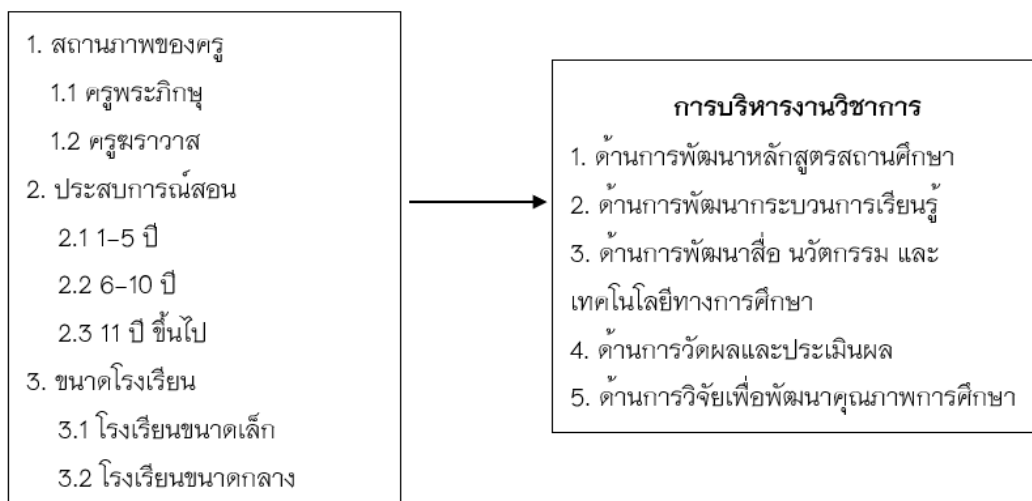
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครูในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การบริหารงานวิชาการ** หมายถึง การที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ได้มีการบริหารจัดการงานด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายตามความคิดเห็นของครู เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยผู้บริหารเป็นผู้นำ มีคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรโดยการวิเคราะห์ ประเมินสภาพแวดล้อม จัดทำโครงสร้างของหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น มีมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐาน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการนำหลักสูตรไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนมีการนิเทศติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ และนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.2 **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้** หมายถึง ครูผู้สอนต้องยึดหลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างการเรียนรู้ ให้เกิดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย ให้ใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม การศึกษาด้วยตนเอง กระบวนการแก้ปัญหา

และตัดสินใจ หรือระบบการสอน ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนใช้เทคนิคเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การจัดทำ ปรับปรุงที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย มีวัสดุ อุปกรณ์อย่างเพียงพอ และมีวิธีการ เทคนิคที่เป็นไปได้อย่างชัดเจน

1.4 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง เป็นการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อตัดสินการพัฒนากิจการของผู้เรียนตาม หลักสูตรสถานศึกษา เป็นการประเมินทั้งรายวิชาการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยการประเมินทั้งด้านความรู้เจตคติและการปฏิบัติ

1.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอน ดำเนินการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาในห้องเรียนและนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยใช้แนวคิดและแนวดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยอย่างเป็นระบบ

2. สถานภาพของครู หมายถึง บทบาทของครูผู้ที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โดยมีครูที่เป็นพระภิกษุและฆราวาส

2.1 ครูพระภิกษุ หมายถึง พระภิกษุ ที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

2.2 ครูฆราวาส หมายถึง ฆราวาส ที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

3. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง สภาพทางกายภาพของโรงเรียน ที่กำหนดตามจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่กำลังศึกษาในโรงเรียน ปีการศึกษา 2565 ตามเกณฑ์ขนาดโรงเรียนของกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1-120 รูป

3.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 121-300 รูป

3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน มากกว่า 300 รูป

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขนาดโรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบข้อมูลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะส่งผลไปถึงคุณภาพของผู้เรียน
3. เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาอื่น ๆ ได้นำไปพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้เรียบเรียง และเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการบริหาร
  - 1.1 ความหมายของการบริหาร
  - 1.2 ความสำคัญของการบริหาร
  - 1.3 กระบวนการบริหาร
  - 1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
  - 2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
  - 2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
3. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
  - 3.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - 3.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้
  - 3.3 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
  - 3.4 การวัดและประเมินผล
  - 3.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. บริบททั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
  - 4.1 การบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
  - 4.2 หน่วยงานในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

คำว่า “บริหาร” มาจากคำว่า Administration มีความหมายเหมือนกับคำว่า Management ฉะนั้น จึงมีการใช้ทั้งสองคำนี้ในลักษณะเดียวกัน แต่คำว่า Management มักจะใช้ในการบริหาร

องค์การ หรือหน่วยงานที่มุ่งในด้านผลกำไร แต่การบริหารงานในวงการศึกษา หรือการบริหารงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนนั้นมิได้มุ่งหวังผลกำไร หรือขาดทุนจึงใช้คำว่า Administration จึงจะเหมาะสมที่สุด การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารบ่งบอกให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารงานที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ มีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะในครอบครัวหรือองค์การใด ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ มีนักบริหาร นักวิชาการ และนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ศิรินารถ นันทวัฒน์กริรมย์ (2547, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่าการบริหารทั่วไปเป็นงานที่มีบทบาทหลักในการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนด มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ทันนวัตกรรม และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานโรงเรียนต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี และให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์การที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สิริภาพ เหล่าลาภะ (2545, หน้า 140) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้ 2 นัย คือ 1) คำว่า บริหาร มาจากภาษาบาลีว่า ปริหาร มาจากศัพท์ว่า ปริ แปลว่า รอบ และหารธาตุในความ นำไป ดังนั้น คำว่าบริหาร จึงแปลว่า นำไปโดยรอบ อีกสำนวนหนึ่ง คำว่า บริหาร แปลว่า อ้อมหนี หลีกหนี หลบหนี ดังในประโยคภาษาบาลีว่า “ปญฺห ปริหริต สมฺตฺถิโก” แปลว่า ผู้สามารถเพื่อการอ้อมหนี หลีกหนี หลบซึ่งปัญหา หรือแปลว่า ผู้สามารถบริหารปัญหาและนำปัญหาไปโดยรอบหรือกำจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป 2) คำว่า บริหาร แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Administer และ Administration แปลความหมาย คือ การปกครอง ดำเนินการ อำนาจการจัดการ จัดให้ ส่งเสริมและบำรุง

คุนต์ และโอดอนเนล (Koontz and O'Donnell, 1972) กล่าวว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน

เมเจอร์ และเบนซ์ (Mager and Beach, 1967) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง เป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบกับการดำเนินการขององค์การธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สมคิด บางโม (2552, หน้า 61) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

วิรัช สงวนวงศ์วาน (2554, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหาร คือ สิ่งที่อยู่จัดการหรือผู้บริหารต้องปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับการประสานงานและการดูแลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้อื่น

นิพนธ์ กิณางค์ (2544, หน้า 16) ได้ประมวลความหมายของการบริหารจากแนวคิดของนักวิชาการ ให้ความหมายว่า การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยใช้ทรัพยากรการบริหารพื้นฐานทั่วไป 4Ms (Man Money Material Method)

สำหรับการบริหารในฐานะที่เป็นวิชาการสาขาหนึ่ง มีลักษณะเป็นศาสตร์โดยสมบูรณ์ เช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบให้เป็นระบบของการศึกษา มีองค์แห่งความรู้ หลักการและทฤษฎี ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาเล่าเรียนกันได้ โดยนำไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์และบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้บริหารแต่ละคน

จึงสรุปได้ว่า การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีศิลปะในการใช้บุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีและหลักการบริหารอย่างถ่องแท้ ผู้บริหารสามารถความรู้ไปประยุกต์ให้เหมาะกับการทำงาน สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ จึงกล่าวว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์การบริหารไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความสำคัญของการบริหาร

การบริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในองค์กร เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาเจริญก้าวหน้า และเป็นระบบ การบริหารจึงมีความสำคัญ ดังนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2553) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญ เพื่อความอยู่รอดขององค์กร การเรียนรู้เพื่อบริหารองค์กร จะช่วยทำให้องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของงานและบุคลากรในองค์กรและการบริหาร ตลอดจนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญยิ่ง การปฏิรูปสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ มีความสามารถทางการบริหารตลอดจนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การบริหารองค์กรหรือการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญในการที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การทำให้นักบุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สร้างความมั่นคงให้แก่องค์กร สังคม และประเทศชาติ

องค์ประกอบของการบริหาร (Management Component)

ณรงค์ นันทวรรณนะ (2551) ให้ความเห็นว่าการบริหารควรมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. เป้าหมาย (Goal) หรือวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการบริหารองค์กร ผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดทิศทางหรือวัตถุประสงค์ของการทำงานไว้ชัดเจน

2. ปัจจัยในการบริหาร (Factor of Management) โดยทั่วไปแล้วปัจจัยในการบริหารที่เป็นพื้นฐานมี 5 ประการ คือ

2.1 คน (Men) การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด

2.2 เงิน (Money) การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 วัสดุ (Material) การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือเกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 เทคนิควิธี (Method) จะใช้เทคนิควิธีการแบบใด ที่สามารถสนับสนุนให้การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 เครื่องมือ (Machine) ในการบริหารงานจะใช้เครื่องมือ เครื่องจักรประเภทใด ขนาดใดหรือแบบใดที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานอย่างไรก็ตามปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร 5 ประการที่กล่าวมานี้ อาจจะไม่เป็นการเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันรุนแรงทุกด้าน

3. ลักษณะของการบริหาร (Management Style) การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และทั้งศิลป์ที่ผู้บริหารจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร

กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารทางการศึกษาที่มีผู้นำมาใช้มากแบบหนึ่งคือ วิธีของ ไดมีนนักวิชาการ และนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านกำหนดแนวคิด ของกระบวนการบริหาร ไว้ดังนี้

ลูเธอร์ กุลิค และเออร์วิค (Luther Guick and Lyndall Urwick) ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการ การบริหารไว้ 7 ประการ เรียกว่าตัวย่ออักษรย่อตัวต้นของคำว่า POSDCoRB (นิพนธ์ กินาวงศ์, 2544, หน้า 20) ดังนี้

1. Planning หมายถึง การวางโครงการหรือวางแผนงาน ที่จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอน และวางแผนวิธีปฏิบัติ โดยระบุวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ก่อนลงมือปฏิบัติ

2. Organizing หมายถึง การจัดเค้าโครงหรือรูปโครงสร้าง ของการบริหารโดย กำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้ชัดเจน และกำหนดลักษณะและ วิธีการติดต่อประสานสัมพันธ์กัน ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นกันไป

3. Staffing หมายถึง การบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน เริ่มจากการแสวงหา การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนา การสร้างขวัญและกำลังใจ การเลื่อนขั้น ลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงาน รวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพของการทำงานที่ดี ให้มีอยู่ตลอดไป

4. Directing หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ หลังจากได้วิเคราะห์และพิจารณางานแล้ว รวมทั้งการติดตามให้มีการปฏิบัติงานตามคำสั่งนั้นๆ ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้นำของหน่วยงาน

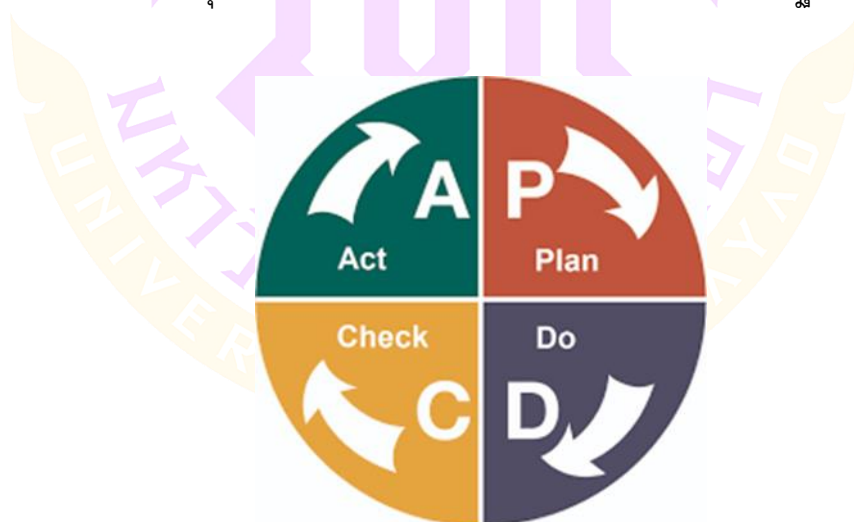
5. Co-Ordination หมายถึง การสื่อสารสัมพันธ์หรือประสานงานกับหน่วยงานย่อย ในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การให้เข้ากันได้ เพื่อให้งานเดินและเกิดประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงาน ขัดแย้งหรือซ้ำซ้อนกัน ทำให้ทุกหน่วยงานประสานกลมเกลียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

6. Reporting หมายถึง การเสนอรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบงานทราบ ความ เคลื่อนไหวเป็นระยะ ๆ ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบความก้าวหน้าของ งานของตนอยู่เสมอ การเสนอรายงานจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน มีการวิจย การประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ เพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุง ในอนาคต

7. Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนหรือโครงการ ใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี และการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง (Deming, n.d. อ้างอิงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2545, หน้า 26-27) เสนอวงจร P-D-C-A เป็นขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ “วงจรเดมมิ่ง” (Deming Cycle) เป็นกระบวนการบริหารงาน หรือการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิต ที่ออกมามีคุณภาพได้มาตรฐาน ตามเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ เป็นกระบวนการปรับปรุงงาน อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทำและการวางแผน (Plan)
  - 1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม
  - 1.2 กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ
  - 1.3 กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การปฏิบัติตามแผน (Do)
  - 2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้น
  - 2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด
  - 2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม
3. การตรวจสอบติดตามและประเมินผล (Check)
  - 3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่
  - 3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
  - 3.3 ตรวจสอบว่าหัวข้อควบคุมได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่
4. กำหนดมาตรฐานแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (Act)
  - 4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงาน มาตรฐาน ก็หามาตรการแก้ไข
  - 4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อมิให้เกิดปัญหาขึ้นอีก
  - 4.3 ปรับปรุงระบบการทำงานและเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐาน

ภาพ 2 วงจร PDCA

ทฤษฎีการบริหาร

ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยตั้งแต่สมัยโบราณ ยุควิทยาศาสตร์ ยุคมนุษยสัมพันธ์ จนถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งอาศัยทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ ที่มีการปรับปรุงพัฒนาและสังเคราะห์แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นและต่อไป รวมทั้งได้ใช้ใช้ทฤษฎีการบริหารโดยความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบริหารงานสมัยใหม่นี้มุ่งเน้นทั้งคนงานและผลผลิต จึงต้องมีการพัฒนาแนวคิดต่าง ๆ ทุกสมัย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงในปัจจุบัน ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาพื้นฐานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

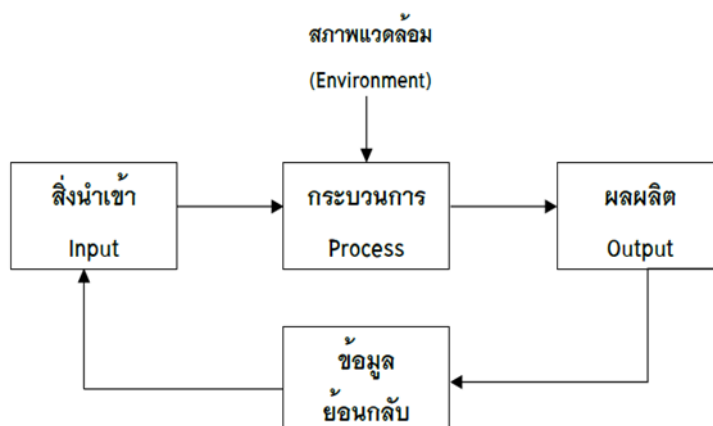
ทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ (System Approach หรือ System Theory)

แนวคิดและทฤษฎีระบบ เริ่มต้นขึ้นเมื่อประมาณ ปี ค.ศ. 1920-1940 บรรดานักวิทยาศาสตร์สังเกตเห็นเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ บนโลกนี้เกิดขึ้นอย่างมีความซับซ้อนเป็นไปในลักษณะเดียวกันคล้ายกัน ซึ่งเรียกว่า ความเป็นระบบ จนกระทั่งเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1930 Ludvig Von Bertalanffy ค้นพบ ทฤษฎีระบบทั่วไป (General Systems Theory) และนำเสนอมุมมองระบบแบบองค์รวมในปี ค.ศ. 1956

ทฤษฎีระบบ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ บนโลกนี้มีลักษณะเป็นระบบ ต้องมีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันเป็นกระบวนการ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยระบบจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

ระบบปิด (Closed System) เป็นระบบที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่สัมพันธ์กับระบบอื่นใดและแยกตนเองออกจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทางสังคม สามารถควบคุมได้ เช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์จะต้องอยู่ในกระบวนการที่ถูกควบคุมและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ถูกต้อง

ระบบเปิด (Open System) เป็นระบบที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ทั้งบุคคลองค์การหรือหน่วยงาน ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง มีการเอื้อประโยชน์ ฟังพาสังกันและกันโดยสิ่งแวดล้อมภายนอกมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการทำงานขององค์การด้วยไม่สามารถควบคุมได้

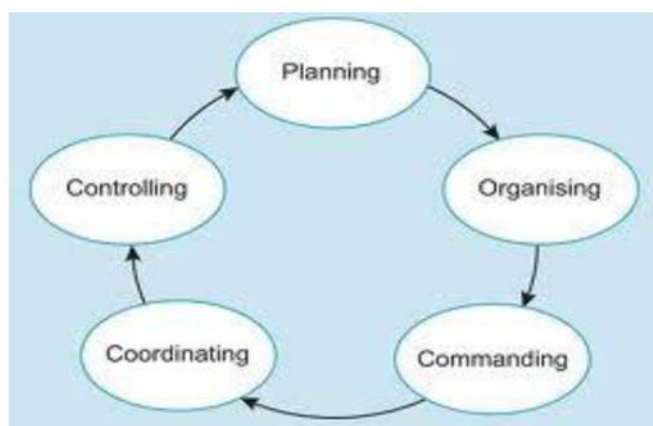

ภาพ 3 แนวคิดและทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ

ทฤษฎี POCCC

Fayol (1949) กำหนดทฤษฎีนี้ขึ้นตามภาระหน้าที่ของผู้บริหาร 5 ประการ ที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือวิธีการที่จะดำเนินการตามแนวทางที่จะปฏิบัติเอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง หน้าที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ อุปกรณ์และตัวคนอยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม ในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้
3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ของผู้บริหารในการสั่งงานต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งกระทำให้สำเร็จผลด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตน
4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง หน้าที่ของผู้บริหารจะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน
5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

ภาพ 4 วงจร POCCC

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารเป็นการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรการบริหาร ประกอบด้วย คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ มีทฤษฎีบริหารหลายทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการบริหารการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎี POSDCoRB ทฤษฎี PDCA ทฤษฎีระบบ ทฤษฎี POCCC

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งการบริหารงานด้าน การบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นฝ่ายสนับสนุนงานวิชาการ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์ทั้งหลายมาดา เน้นการบริหารงานในโรงเรียนให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการศึกษา มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ดังนี้

กมล ภู่งประเสริฐ (2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็น

เป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

วุฒิวัดมณี อินทสุวรรณ (2547, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดของโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับ การปรับปรุงพัฒนาการสอนผู้เรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

จันทร์ธานี สงวนนาม (2553, หน้า 148) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหาร งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับ ผู้เรียน

จรุณี แก้วเอี่ยม (2556, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการจัดการศึกษาอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจที่ต้องทำ ส่วนการบริหารงานวิชาการเป็น กิจกรรมการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

มนัญญ ร่มแก้ว (2553, หน้า 32) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นการบริหาร กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและครอบคลุมถึงความรู้ คุณสมบัติ ทักษะและความสามารถ ความมุ่งหมายทางการศึกษาของประเทศได้กำหนดไว้โดยคำนึงถึง ความต้องการของสังคมไทยในปัจจุบันที่ต้องการให้ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในระบบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

วินิจ เกตุขำ (2546, หน้า 1) ได้ให้ความหมายงานวิชาการว่า คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอน เกิดผลดีมีประสิทธิภาพ

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่นักเรียน การดำเนินงาน

โดยการผสมผสานทรัพยากร เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนทั้งการอบรมคุณธรรม จริยธรรม และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 74) ได้กล่าวว่า งานวิชาการ หมายถึง การบริหารปรับปรุงพัฒนาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้เกิดผลดี สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกันดำเนินเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เจริญงอกงาม ในทุก ๆ ด้าน เมื่อเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดีของสังคม

3. การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้พัฒนาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่สถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางได้กำหนดไว้

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ เป็นเพียงงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพราะหัวใจ สำคัญของโรงเรียนก็คือเป็นสถานที่ฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม อาชีพให้กับผู้เรียนให้เป็น คนดี คนเก่ง และให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทั้งยังช่วยพัฒนาประเทศชาติ และสังคมให้เจริญก้าวหน้าอีกด้วย มีนักวิชาการให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

การบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกๆของโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญต่อ ผู้บริหารในการนำไปบริหารจัดการในการเรียนการสอน ให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ สูงสุดในการศึกษา มีนักวิชาการให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้ (ทวีศักดิ์

หงส์อารยชน, 2542, หน้า 9; บุษราคัม จรรย์นาถ, 2544, หน้า 9; อุทัย บุญประเสริฐ, 2540, หน้า 1-2) ซึ่งสอดคล้องกับ Smith (1996 อ้างอิงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544, หน้า 1-2) ในด้านการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษาในความรู้สึกชอบของผู้บริหาร โดยการบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งถือว่า มีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารงานโรงเรียน วิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการ จัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น ๆ

สุมนา พุ่มประพาฬ (2537, หน้า 29) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่างานวิชาการนับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กร ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องให้การสนับสนุน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ทันสมัย แต่งานวิชาการเป็นงานที่ต้องสัมพันธ์กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, หน้า 27) กล่าวว่างานวิชาการเป็นงานหลัก ส่วนงานรองเป็นงานสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อัมภา บุญช่วย (2537, หน้า 2) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า โดยทั่วไปภารกิจหรืองานในสถานศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนงานด้านวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญหรือเรียกว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ส่วนงานด้านบุคลากรและงานอื่น ๆ นั้น เป็นงานมาสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้นงานวิชาการจึงมิใช่เพียงให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข งานวิชาการยังเน้นถึงการออกไปประกอบอาชีพได้ และเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศในอนาคต

พนัส ทันทาคินทร์ (2542, หน้า 235) กล่าวว่า งานหลักในการบริหารโรงเรียนน่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน คือ งานวิชาการนั่นเอง ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น

การบริหารงานวิชาการ จากแนวคิดของนักการศึกษา สรุปได้ว่า เป็นงานที่สำคัญและเป็นงานหลักในการบริหารของสถานศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนและผู้สอนจัดทำ การเรียนการสอนของสถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้ที่เข้ารับบริการสามารถมั่นใจในคุณภาพ ความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามที่สังคมต้องการและตามหลักสูตรกำหนดไว้

ขอข่ายการบริหารงานวิชาการ

ในการศึกษาครั้งนี้ จะได้ศึกษาขอข่ายการบริหารงานวิชาการใน 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผล และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังมีรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวถึง ขอข่ายงานของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ฝ่ายวิชาการต้องรับผิดชอบ (ในคู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู สพฐ.) ไว้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น
3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา
4. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ และกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรสถานศึกษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้แก่ 1) การจัดสาระการเรียนรู้ 2) การกำหนดค่าน้ำหนักและเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 1-3 3) การกำหนดรหัสวิชา และ 4) การกำหนดระดับผลการเรียน
8. การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้และการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียน
9. ประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง สามารถทำได้โดย

1. จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น
2. จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
4. เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงหรือลึกซึ่งมากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะให้ครอบคลุมการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ การศึกษาสำหรับผู้ บกพร่อง พิการและการศึกษาทางเลือก
5. เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและมุ่งสู่ความเป็นสากล
6. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2553, หน้า 50-51)

การดำเนินงานเพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีปัจจัยที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดหมายและโครงสร้างสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียน การนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนางานต่าง ๆ ในสถานศึกษา
2. บุคลากร หมายถึง ครู บุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารนอกสถานศึกษา ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ และการพัฒนาไปสู่บุคคลแห่งการเรียนรู้ บุคลากรดังกล่าวจะต้องได้รับการพัฒนา

ให้เกิดความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถพัฒนาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีทักษะ

3. งบประมาณ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยมีการระดมทุนและทรัพยากรมาใช้จ่ายอย่างพอเพียง ทั้งการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินในรูปแบบของเงินอุดหนุนและทุนการศึกษา สถานศึกษาจะมีอำนาจและโอกาสในการตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณตามความต้องการของสถานศึกษา ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการสถานศึกษา

4. แหล่งการเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาจัดแหล่งการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกรูปแบบ เช่น ห้องสมุด การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเสริมความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ เป็นต้น นอกจากนี้ จะต้องมีการผลิต การจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้พอเพียง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

5. พัฒนาระบบบริหารจัดการ การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เริ่มจากการพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ เป็นต้น การพัฒนาศักยภาพครู การวัดและประเมินผล ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้จัดการให้ระบบการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตร ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่จะนำไปพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนของตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข (จิระ อกคิลป์, 2550)

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นการวางแผนหรือแนวทางการจัดมวลประสบการณ์การศึกษาที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ โดยผู้บริหาคณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการการวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ ประเมินสภาพแวดล้อม จัดทำโครงสร้างของหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและ

ท้องถิ่น สร้างมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ การปรับปรุงหลักสูตร ให้เหมาะสมเป็นปัจจุบัน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลาง ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า “การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนา เด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ร.บ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (อ้างอิง มาตรา 24)

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดการกระบวนการ เรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้มาใช้
3. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็นทำเป็น รักการอ่าน และใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และคนในชุมชน

หลักการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการ จัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนี้ถึง

ความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้มีการนำหลักการ CIPPA มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

C=การสร้าง (Construct) หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism)

I=การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

P=กระบวนการเรียนรู้ (Process Learning) หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ

A=การใช้ (Application) หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการกระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการแก้ปัญหาและเผชิญสถานการณ์ กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริงและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการวิจัย กระบวนการจัดการ กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนา ผักผ่อน เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการต้องรับผิดชอบในคู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู สพล. ไว้ดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดย 1) วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาสาระ 2) มาตรฐานการเรียนรู้ 3) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษ และผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จาก

ประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง สร้างสถานการณ์ตัวอย่าง

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน

4. ปลุกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม

5. จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

6. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

7. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยเป็นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา

8. ส่งเสริมให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (การวิจัยในชั้นเรียน)

9. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

10. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมแนะแนว โดยจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึก และจัดทำสื่อให้คำปรึกษา การแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาตนเอง และให้คำปรึกษาการศึกษาต่อและแนะนำอาชีพ 2) จัดกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนเกื้อกูลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียน เช่น ชมรมทางวิชาการ ส่งเสริมการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด ส่งเสริมการฝึกทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม จัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำวัสดุอุปกรณ์และจัดทำแผนการจัดกิจกรรม แบบบันทึก รายงานผล

รูปแบบกระบวนการเรียนรู้

รูปแบบกระบวนการเรียนรู้นั้น ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและความสำคัญ ดังนี้ ทิศนา แชมมณี (2550, หน้า 3-4) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง ลักษณะหรือสภาพของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามแนวคิดหลักปรัชญา หลักการตามความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยเทคนิคและวิธีการสอนต่าง ๆ การสอนนั้นเป็นไปตามหลักการ เพื่อเข้ามาช่วยให้เกิดคุณภาพในการเรียน ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอนจึงต้อง ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. มีปรัชญาหรือทฤษฎีหรือหลักการหรือแนวคิดหรือความเชื่อ ที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอนนั้น ๆ
2. มีการบรรยายหรืออธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพิสูจน์ ทดลองถึงประสิทธิภาพของระบบนั้น ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอน จึงหมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัด กระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วย ทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) การพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) การพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) การพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (Process Skills) หรือการบูรณาการ (Integration) ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวล้วนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ มีหลายรูปแบบ เช่น 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย (Gagne's Instructional Model) 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4M 3) รูปแบบการสอนแบบบรรยาย

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างการเรียนรู้ ให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม การศึกษาด้วยตนเอง กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจหรือระบบการสอน ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนใช้เทคนิคเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

การการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการทำให้ครูผู้สอนผลิตสื่อการสอนได้ตรงตามความต้องการ มีสื่อการสอนที่ทันสมัยตามกลุ่มสาระต่าง ๆ นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

กิติมา ปรีดีติลล (2532, หน้า 48) กล่าวว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุสิ่งของ ภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนหมายถึงตัวบุคคล วิธีการสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี สื่อการเรียนการสอนมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา เทคโนโลยีทางการสอน สื่อทัศนศึกษา สื่อทัศนอุปกรณ์ สื่อการเรียน แต่ในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า “สื่อการสอน” มากกว่าความหมายกว้างขวาง มีใช้หมายถึง เพียงสิ่งของที่ใช้ประกอบการสอน เท่านั้น แต่รวมถึงทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นสิ่งของมีชีวิตก็ตามหากนำมาประกอบการเรียนการสอนแล้วเกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ชัดเจนขึ้น เรียกว่า สื่อการสอนทั้งนั้น โดยสื่อการสอนอาจแบ่งได้เป็น 3 พวก ได้แก่

1. เครื่องมืออุปกรณ์ (Hardware) บางที่เรียกสื่อประเภทหนัก ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นจานเสียง ฯลฯ

2. วัสดุ (Software) บางครั้งเรียกสื่อประเภทเบา ได้แก่ फिल्मภาพยนตร์ ม้วนเทป ประกอบเสียง รายการวิทยุ หนังสือเรียน ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนที่ ลูกโลก บ้ายนิเทศ เป็นต้น

3. เทคนิคหรือวิธีการ (Technique or Method) ได้แก่ เทคนิคในการเล่นละคร หุ่น การแสดง การสาธิตกรรมวิธี รวมถึงการศึกษานอกสถานที่ และการจัดนิทรรศการ

กิตานันท์ มลิทอง (2540, หน้า 79) สื่อการเรียนรู้อีกว่า สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทป อุปกรณ์บันทึกเสียง สไลด์ โทรทัศน์ วิทยุ วิดีทัศน์ ภาพนิ่ง แผนภูมิ ซึ่งเก็บรักษาเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน สื่อเป็นอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยีการศึกษาที่ใช้สำหรับทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถทางการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเป็นตัวช่วยให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจและเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น กำหนดจุดหมายในการปฏิบัติ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนรวมถึงการพัฒนางานวิชาการด้วย

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิต พัฒนาสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาทางด้านวิชาการ

3. สร้างหรือจัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน เพื่อการทำงานด้านวิชาการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

4. ให้ความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี สำหรับการจัดเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานอื่น

5. มีการจัดประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่ใช้สำหรับการศึกษาจากแนวปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องให้ครูใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน และจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครูนอกจากนี้ ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้คิดค้นและผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัยมากขึ้นรวมทั้งควบคุมกำกับ ให้ครูได้ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2547, หน้า 7) ได้อธิบายถึง ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไว้ 5 ประการ คือ

1. การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ สิ่งสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ประกอบด้วย Communications Media การสื่อสาร โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้พลเมืองจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากมีการบันทึกข้อมูลประวัติผู้ป่วยหรือข้อมูลอื่นๆ ไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์

2. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ หลากหลายที่มากกว่าโทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ เช่น แฟกซ์ อินเทอร์เน็ต อีเมลล์ ทำให้สารสนเทศเผยแพร่หรือกระจายออกไปในที่ต่าง ๆ ได้สะดวก สิ่งเหล่านี้เป็นบริการสำคัญของการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

3. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีผลให้การใช้งานด้านต่าง ๆ มีราคาถูกลง เช่น การใช้แฟกซ์และอีเมลล์จะถูกลงกว่า น่าเชื่อถือกว่าและรวดเร็วกว่าการใช้บริการไปรษณีย์แบบเดิม ทั้งนี้หน่วยงานธุรกิจ รัฐบาล และบุคคลทั่วไปต่างนิยมใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมากขึ้น เพราะช่วยประหยัดเวลาและเงินรวมทั้งทำให้มีผลผลิตภาพ (Productivity) เพิ่มขึ้น

4. เครือข่ายสื่อสาร (Communication Networks) ได้รับประโยชน์จากเครือข่ายภายนอก เนื่องจากจำนวนการใช้เครือข่าย จำนวนผู้เชื่อมต่อ และจำนวนผู้ที่มีศักยภาพในการเข้าเชื่อมต่อกับเครือข่ายนับวันจะเพิ่มสูงขึ้น

5. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์และต้นทุนการใช้ ICT มีราคาถูกลงมากแม้ว่าการเป็นเจ้าของคู่มือสายโทรศัพท์ หรือคอมพิวเตอร์ยังเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยสำหรับคนในสังคมส่วนใหญ่ แต่คนจำนวนมากก็เริ่มมีกำลังหามาใช้ได้เองแล้ว เช่น เจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การปฏิบัติงานวิชาการในเรื่องการมีส่วนร่วมในการศึกษา สำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดหา การเลือก การใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูเพื่อการเรียนการสอน มีการจัดหาสื่อ การผลิตสื่อ เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก มีการเผยแพร่สื่อเทคโนโลยีที่ผลิตขึ้นและพัฒนาให้เพื่อนครู ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูต้องมีความสามารถและความชำนาญในการใช้สื่อและเทคโนโลยีและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการศึกษาหาความรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ตนเองสอน

การวัดและประเมินผล

ตาม พรบ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

การวัดประเมินผล เป็นกระบวนการซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อย ได้แก่ การวัดผล (Measurement) และการประเมินผล (Assessment) ทั้งการวัดผลและประเมินผลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก ในทางการศึกษาจึงมักใช้คำว่า “การวัดประเมินผล” ในการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้นั้น การวัดประเมินผลในที่นี้จึงหมายถึง การวัดประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐาน ข้อมูลเชิงประจักษ์ต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อตัดสินคุณค่าในการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแสดงถึงมาตรฐานทางวิชาการในเชิงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารสนเทศดังกล่าวนำไปใช้ในการกำหนดระดับคะแนนให้ผู้เรียนรวมทั้งใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดการประเมินผลเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการสะท้อน

สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถือปฏิบัติร่วมกัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้กำหนดระเบียบวัดและประเมินผลในคู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู สพฐ. ไว้ดังนี้

1. การกำหนดระเบียบวัดและประเมินผล คือ โดยร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำระเบียบวัดและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการพิจารณาข่างระเบียบประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ทำประชาพิจารณ์โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ ประกาศใช้ระเบียบ และปรับปรุง พัฒนา แก้ไขให้เหมาะสมสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. ภารกิจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ

2.1 การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ได้แก่

1) ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินและตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) 2) ดำเนินการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงพื้นฐานของผู้เรียน 3) ประเมินผลระหว่างเรียน หลังการเรียน และปลายปี เพื่อนำผลไปตัดสินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและตัดสินผลการเรียนรายวิชา 4) เลือกวิธีการประเมิน เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลายเน้นการประเมินสภาพจริง ครอบคลุมสาระและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน 5) ซ่อมเสริม ปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและส่งเสริมผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้พัฒนาการประเมินให้พัฒนาสูงสุดเต็มความสามารถ 6) การตัดสินการผ่านรายวิชาตามเกณฑ์การผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) ที่กำหนด และประเมินให้ระดับผลการเรียนจากคะแนนการประเมินการผ่าน

ผลการเรียนที่คาดหวังทุกข้อร่วมกัน 7) จัดการเรียนซ่อมเสริม และเรียนซ้ำรายวิชาที่ไม่ผ่านการตัดสินผลการเรียนและให้ประชุมพิจารณาให้ผู้เรียนที่มีผลการเรียน นุทกรายวิชาในระดับการเรียนเฉลี่ย ไม่ถึง “1” ให้เรียนซ้ำชั้น และ 8) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมิน และตัดสินผลการเรียน

2.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1) ครูผู้ควบคุมกิจกรรมเป็นผู้ประเมิน และตัดสินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกิจกรรม 2) ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน 2 ด้าน คือ การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยพิจารณาจากจำนวนเวลาเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม 3) ตัดสินผลการปฏิบัติกิจกรรมเป็น 2 ระดับ คือ ผ่านและไม่ผ่าน โดยผู้ได้รับการตัดสินให้ผ่านจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ด้าน และ 4) ประเมินและตัดสินกิจกรรมการผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมินและตัดสินการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)

2.3 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ 1) ร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา 3) กำหนดแนวการดำเนินการเป็นรายคุณธรรม โดยประเมินทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 4) ดำเนินการประเมินและสรุปผลเป็นรายปี 5) การประเมินให้ผู้เรียนทราบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และ 6) ประเมินผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.4 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ได้แก่ 1) ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการกำหนดมาตรฐานเกณฑ์แนวทางการประเมินและการซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลช่วงชั้น 2) ประกาศแนวทางและวิธีการประเมิน 3) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน 4) ดำเนินการประเมินปลายปีและประเมินผ่านช่วงชั้น และ 5) ผู้บริหารอนุมัติผลการประเมิน

2.5 การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ได้แก่ 1) เตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะรับการประเมิน 2) เตรียมตัวบุคลากร สถานที่ และอำนวยความสะดวกในการรับการประเมิน 3) สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และความสำคัญแก่ครูและผู้เรียน และ 4) นำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล คือ เข้ารับการอบรมพัฒนาการจัดสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจ จัดสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) สาระการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ และสภาพผู้เรียน นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างเครื่องมือ และใช้เป็นเครื่องมือวัดผล

และประเมินผล พัฒนาปรับปรุงให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

บทบาทหน้าที่ของครูในการวัดและประเมินผลในการปฏิบัติงานวิชาการ

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งของครู เพราะเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนในด้านต่าง ๆ หากครูสอนแล้วขาดวัดผลประเมินผล ครูก็จะไม่ทราบถึงความก้าวหน้าของนักเรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด ดังนั้นครูจึงควรที่จะระลึกอยู่เสมอว่า ณ ที่ใดมีการสอน ที่นั่นจะต้องมีการสอบ สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอนของนักเรียนนั้น ครูสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี ทั้งนี้อาจจะใช้หลาย ๆ วิธีในการประเมินผลครั้งหนึ่งหรือเลือกใช้เพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่งในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้น มีหลายวิธี เช่น

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การร่วมกิจกรรมกลุ่มหรือความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบความเจริญก้าวหน้าทางด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการสัมภาษณ์ในเนื้อหาวิชาการที่เรียน วิธีการเรียน หรือวิธีการทำงาน เป็นต้น
3. การทดสอบ หมายถึง การทดสอบความรู้ในวิชาการที่เรียน อาจจะเป็นการทดสอบทางภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติก็ได้ ถ้าจะให้ได้ดียิ่งขึ้นก็ควรมีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการเรียนการสอนทุก ๆ วิชา
4. การจัดอันดับคุณภาพ หมายถึง การนำเอาผลงานของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มมาเปรียบเทียบกันในด้านคุณภาพ แล้วประเมินคุณภาพของนักเรียนแต่ละคนว่าคนใด ควรอยู่ในระดับใด
5. การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เป็นวิธีการประเมินผลการเรียนอีกแบบหนึ่งเพื่อสำรวจตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของนักเรียนและของครู
6. การบันทึกย่อและระเบียบสะสม เป็นวิธีที่ครูจดบันทึกพฤติกรรมความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
7. การศึกษาเป็นรายบุคคล หมายถึง เป็นวิธีการที่นิยมใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล ปัญหาในที่นี้หมายความว่า ความรู้ทั้งเด็กที่เรียนเก่งและเด็กที่เรียนอ่อน รวมทั้งเด็กมีปัญหาในด้านพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วย
8. การใช้วิธีสังคมมิติ เป็นวิธีการที่นิยมใช้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันประเมินคุณภาพของบุคคลในสมาชิกเดียวกัน เพื่อตรวจสอบดูว่า สมาชิกคนใดได้รับความนิยมนสูงสุดในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้านก็ได้

9. การให้ปฏิบัติและนำไปใช้ เป็นวิธีการที่ครูต้องการทราบพัฒนาการทางด้านทักษะหรือการปฏิบัติงานของนักเรียนหลังจากที่ได้แนะนำวิธีการปฏิบัติให้แล้วการประเมินผลการเรียนการสอนทุกๆ วิชา ครูควรประเมินความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนหลายๆ ด้าน ที่สำคัญ คือ

9.1 ด้านความรู้ (Cognitive Domain) คือ การวัดความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมินผล

9.2 ด้านเจตคติ (Affective Domain) คือ การวัดความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันขันแข็งในการทำงาน เป็นต้น

9.3 ด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domian) คือ การวัดด้านการปฏิบัติงานเพื่อต้องการทราบว่านักเรียนทำงานเป็นหรือไม่หลังจากที่ได้ศึกษาภาคทฤษฎีแล้ว

การวัดด้านการปฏิบัติงานหรือด้านทักษะนี้ ครูจะใช้มากหรือน้อยจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาที่สอน วิชาใดเน้นการปฏิบัติงานก็จำเป็นต้องมีการวัดด้านการปฏิบัติงานให้มาก ส่วนวิชาใดเน้นให้เกิดความงอกงามทางด้านสติปัญญา การวัดด้านการปฏิบัติงานก็จะลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม ในการเรียนการสอนทุกๆ วิชาครูจะมีการวัดในด้านการปฏิบัติงานบ้างตามสมควร

จะเห็นได้ว่า การวัดและการประเมินผลนั้น ครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างมาก ทั้งการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ครูยังมีหน้าที่วัดและประเมินผลโดยตรงในการเลื่อนชั้นนักเรียนและละช่วงชั้นอีกด้วย

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการ ในเรื่อง การที่ครูมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำระเบียบวัดและประเมินผล การกำหนด ระเบียบการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา เป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ประเมินผลการเรียน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงพื้นฐานของผู้เรียน เพื่อนำผลไปตัดสินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและตัดสินผลการเรียนรายวิชา จัดการเรียนซ่อมเสริมและเรียนซ้ำรายวิชาที่ไม่ผ่าน ตัดสินผลการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน รวมถึงการเตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ และการตัดสินและอนุมัติผลการเรียนผ่านช่วงชั้น

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือข้อค้นพบใหม่ที่เชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานดังนั้นความรู้จากการวิจัยจึงเป็นความรู้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัย ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Research” ถ้าจะแปลตามตัว หมายถึงการค้นหา ซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งความหมายของคำว่าวิจัย ทางด้านวิชาการได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน เช่น เบสท์ (Best, 1981 อ้างอิงใน บุญเรียง ขจรศิลป์, 2553, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการวิจัยไว้ว่า เป็นวิธีการที่เป็นระบบระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์ และคิดค้นที่ก การสังเกตที่มีการควบคุมเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปอ้างอิง หลักการหรือทฤษฎีซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำงานและการควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

รัตนะ บัวสนธ์ (2543, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการวิจัยไว้ว่า เป็นการหาความจริงเชิงสาธิตด้วยวิธีการที่เรียกว่ากระบวนการวิจัยซึ่งมีลักษณะเป็นระบบมีขั้นตอน ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543, หน้า 21) สรุปความหมายของการวิจัย ไว้ว่า การวิจัย คือ การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบระเบียบเพื่อทำความเข้าใจปัญหาและแสวงหาคำตอบเป็นกระบวนการที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก

สรุปได้ว่า การวิจัย คือ กระบวนการที่เป็นระบบระเบียบนำเชื้อ ถือ เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและแสวงหาคำตอบ เป็นกระบวนการที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สนใจคำว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนปัจจุบันมีคำที่ใช้เรียกหลายคำ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) การวิจัยของครูหรือการวิจัยโดยครู (Teacher Research) การแสวงหาความรู้ความรู้อยู่ด้วยตัวครู (Self-Reflective Inquiry) การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher Professional Development) การสืบค้นโดยผู้ปฏิบัติ (Practitioner Inquiry) เป็นต้น

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในความหมายเดียวกัน ซึ่งหมายถึง การวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน กระทำโดยครูผู้สอน มีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่ออันักเรียนในชั้นที่ครูสอนอยู่และสามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา

ลักษณะของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีหลักการวิจัยเช่นเดียวกันกับการวิจัยโดยทั่วไป กล่าวคือ เป็นการวิจัยโดยครูผู้สอนในรายวิชาที่รับผิดชอบสอน ปัญหาการวิจัย คือ การจัดการเรียนการสอน และเมื่อครูทำวิจัยเสร็จแล้ว ต้องนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนางานของตนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพดีมากขึ้นกว่าเดิม จากลักษณะดังกล่าวนี้จะเห็นว่าการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นงานวิจัยที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนมากที่สุด เนื่องจากสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทันทีได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ และทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพของครูอีกด้วย

ขั้นตอนการวิจัย การดำเนินการวิจัยยึดถือและปฏิบัติตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักมีลำดับขั้นของการทำวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา (Problem Identification) ขั้นที่ 2 การตั้งสมมติฐาน (Formulation Hypothesis) ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูล (Collection of Data) ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และขั้นที่ 5 การสรุปผล (Conclusion)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24(5) ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีก มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีครูเป็นผู้ปฏิบัติการวิจัย เรียกว่าครูนักวิจัย (Teacher as Research) ซึ่งจะต้องมีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่อไป

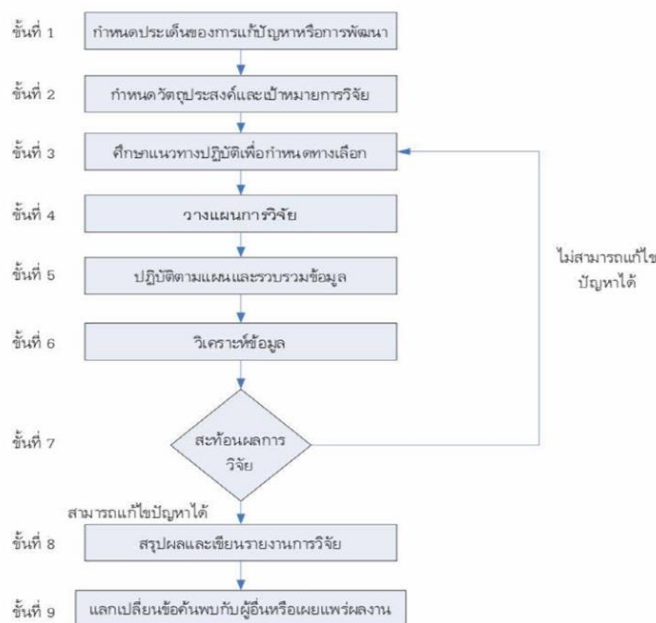
การวิจัยที่พบอย่างมากที่ครูมีความรับผิดชอบโดยตรง คือ การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research: CAR) โดย Kemmis กล่าวว่า Kurt Lewin เป็นคนแรกที่ใช้คำว่า “Action Research” โดยมีขอบเขตอยู่ที่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีก ให้ครูสามารถใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อีกและกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษา ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้อีกให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

จุดประสงค์ทั่วไปของการทำวิจัยในชั้นเรียน ก็เพื่อแก้ปัญหานักเรียนในชั้นที่ตนเองสอนสอนไปแล้วมีปัญหา หรือนำปัญหาจากผลการสอนปีที่ผ่านมาหรือคิดหาวิธีการสอนใหม่ ๆ มาช่วยให้การสอนสนุกสนานยิ่งขึ้น แล้วทำการวิจัยโดยไม่จำเป็นต้องเขียนเค้าโครงการวิจัยก็ได้ และไม่จำเป็นต้องบันทึกขออนุญาตผู้บริหาร หรือเสนอหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ให้ความเห็นชอบเขียนรายงานการวิจัยสั้น ๆ หน้าเดียว หรือ 2-10 หน้า บันทึกรายงานเสนอผู้บริหารสถานศึกษาทราบ และถ่ายเอกสารเผยแพร่ให้ครูในโรงเรียนหรือโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อสะสมเป็นผลงานของเราและ

เพื่อประกอบการเสนอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ 3 สามารถแก้ปัญหาให้นักเรียนในชั้นที่ตนเองสอน เมื่อแก้ปัญหาแล้ว เขียนรายงาน สรุป เสนอประกอบการเลื่อนตำแหน่งและที่สำคัญ รายงานการวิจัยควรมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ โดยทั่วไปจะมี 5 บทรูปแบบของการวิจัยที่เหมาะสมในการนำไปวิจัยในชั้นเรียน

1. การวิจัยเชิงสำรวจ เช่น สำรวจว่านักเรียนแต่งกายไม่เรียบร้อยนั้นมีกี่คน ใครบ้างสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ
2. การวิจัยหาความสัมพันธ์ เช่น นักเรียนกลุ่มที่เรียนเก่งกับกลุ่มเรียนอ่อนมีความสัมพันธ์กับอาชีพผู้ปกครองหรือไม่
3. การวิจัยเปรียบเทียบ เช่น การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษาเรื่องการเลือกตั้งระหว่างการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติกับการสอนแบบบรรยาย
4. การวิจัยทดลองเชิงเหตุผล จะแบ่งกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มๆ แล้วเปรียบเทียบว่าใครดีกว่ากัน
5. การวิจัยเชิงทดลองและพัฒนา วิธีนี้ใช้นักเรียนกลุ่มเดียวไม่ต้องเปรียบเทียบวิธีสอนแบบดั้งเดิมกับวิธีสอนใหม่ แต่นำวิธีสอนแบบใหม่มาใช้ได้เลย หรือพัฒนาสื่ออุปกรณ์มาใช้สอนหรือจัดทำแผนการสอนให้ดีแล้วนำไปสอนนักเรียนจะสอน 1 ห้อง 5 ห้อง หรือ 10 ห้องก็ได้สถิติที่ใช้ไม่จำเป็นต้องใช้ T-Test หรือ F-Test เราใช้เพียงค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก็พอแล้ว โดยอาจจะมีการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

สรุปว่า การวิจัยในชั้นเรียนที่น่าทำมากที่สุด คือ รูปแบบที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาใช้กับนักเรียนกลุ่มเดียว เหมาะกับการเรียนการสอนมากที่สุด (อนงค์พร สถิตภาตีกุล, 2544) แนวปฏิบัติที่ผู้วิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะผู้สอนเป็นผู้ทำวิจัยเอง มีกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติ 9 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ภาพ 5 ขั้นตอนการทำวิจัยแผ่นเดียว

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการพัฒนาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพได้อย่างเหมาะสมเกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพที่สุดในชั้นเรียน เพราะการวิจัยในชั้นเรียนไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ หรือเป็นการศึกษาหาคำตอบโดยอาศัยวิธีที่น่าเชื่อถือได้เท่านั้น แต่ยังเน้นการแก้ปัญหาในชั้นเรียนอีกด้วย

ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน (สุกิมล ว่องวาณิช, 2547)

1. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู
2. ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ และครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
3. ทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติ (Community of Practice)
4. ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์และยอมรับในการข้อค้นพบร่วมกัน

บทบาทหน้าที่ของครูในเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในการปฏิบัติงานวิชาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 กำหนดให้ ครูต้องสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ มาตรา 30 ยังมีการกำหนดให้สถานศึกษา

มีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ยิ่งทำให้เห็นว่า การปฏิรูปการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนการสอนของครู โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูด้วยตนเอง ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จึงนับเป็นกระบวนการหนึ่งที่ครูใช้ในการประเมินการทำงานของตนเอง และเป็นกระบวนการสืบเสาะค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานสอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนั้น ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู คือ ครูต้องทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่างานการจัดการเรียนการสอนของครู หรืองานของครูจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องนำการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน หรือแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและในการดำเนินงานต้องสอดคล้องกับวิถีการปฏิบัติจริงของครู มิใช่การแยกส่วนจากการสอน (อัมพร อินพง, 2554) จากการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสู่ผลงานวิชาการ คุณค่าของผลงานวิชาการของครู คือ ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ เพื่อการแก้ปัญหา หรือการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนารจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ต่อมาสำนักงาน ก.ค.ศ. ได้มีการปรับหลักเกณฑ์และวิธีการ ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะใหม่ โดยวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กำหนดให้มีรายงานการศึกษาค้นคว้าวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งได้นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนแล้ว อย่างน้อย 1 ชิ้น

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารงานวิชาการที่ผู้บริหารสนับสนุนครูผู้สอนทำการวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในชั้นที่ครูสอน อยู่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล โดยแนวปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการทำวิจัยนั้น ผู้สอนต้องมีความรู้ขั้นตอน คิดวิเคราะห์ทุกขั้นตอนของการวิจัยและมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบและอดทนช่วงล้งแสด ใฝ่หาความรู้ และมีความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างชัดเจน เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาผู้เรียน ใช้ประกอบการเสนอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครูอีกด้วย

บริบททั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา และบาลีวิสามัญศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ ต่อมามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดแผนกมัธยมศึกษาขึ้น เรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา เมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา ได้แพร่หลายออกไป ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำหรับนักเรียนโดยสังฆมนตรี จากนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ ออกเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 ต่อมาปี พ.ศ. 2507 ได้มีการปรับปรุง หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีขึ้นใหม่เรียกว่า บาลีศึกษาสามัญและปริยัติศึกษา พร้อมทั้งยกเลิกระเบียบสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญ “ศึกษาสำหรับนักเรียน” ต่อมาพิจารณาเห็นว่า การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเห็นควรให้มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535, หน้า 35 อ้างอิงใน วิชัย ธรรมเจริญ, 2541, หน้า 26-30) กำหนดว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษา แก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะจัดตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ และด้วยความเห็นชอบของประธานสภาการศึกษาสงฆ์ โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (เดิมกรมการศาสนา) จะให้การสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนตามกำลังงบประมาณ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด

ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการศึกษาแก่เยาวชนชายที่เข้าไปบวชในพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เป็นหลักสูตรการอบรมเพื่อให้ผู้ได้รับการอบรมมีศีลธรรม คุณธรรม และ จริยธรรม สมกับที่ประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา ดังที่นักวิชาการและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายและความสำคัญไว้ดังต่อไปนี้

ทศพร น้อมวงศ์ (2547, หน้า 14) ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร

และหลักสูตรพระปริยัติธรรมเป็นหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาในการปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณร มีความรู้ มีทักษะในวิชาธรรมและวิชาสามัญ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546, หน้า 1-2) ได้ให้ความหมายว่า สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 เป็นต้นมา

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2549) ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้ มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณร เป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ ปัจจุบันการศึกษาสงฆ์มีอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญ แผนกธรรมและแผนกบาลีนั้น เป็นการจัดการศึกษาเฉพาะด้านหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาล้วน ๆ ไม่มีวิชาสามัญศึกษาเข้าไปปะปน ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตรแผนกธรรม แผนกบาลี และหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน แต่หลักสูตรแผนกธรรม-บาลี ไม่เข้มข้นมากนัก แต่ก็ยังมีเนื้อหามากกว่าวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับเยาวชนยุคปัจจุบัน เพราะสามารถบูรณาการนำเอาการศึกษาสงฆ์ทั้ง 3 แผนก มาหลอมเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นการศึกษาแผนกเดียวที่ทุกคนยอมรับว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (วิชัย ธรรมเจริญ, 2541, หน้า 4)

สรุป การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณร เป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ ปลูกฝัง ความศรัทธามั่นคงต่อพระพุทธศาสนา น้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อ ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิดปัญญา สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วย เผยแผ่ ปกป้อง รักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและส่งเสริมสันติสุขแก่สังคมไทย และสังคมโลกสืบไป ด้วยเหตุนี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงส่งเสริมให้วัดที่มีความพร้อม ในทุก ๆ ด้านจัดตั้งโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และขยายชั้นเรียน ในระดับสูงขึ้น เพื่อสร้างประโยชน์แก่ สังคม พระพุทธศาสนา และประเทศชาติ

การบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานบริหารบุคคล 3) งานบริหารงบประมาณ และ 4) งานบริหารทั่วไป โดยเฉพาะการบริหารนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดโครงสร้างและบทบาทของบุคลากรในองค์กร การควบคุมดูแลและติดตามประเมินผลโดยอาศัยทรัพยากร ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้

โรงเรียนเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา บริหารงานภายใต้ระเบียบสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2546 มีเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายให้เป็นผู้จัดการ และมีพระภิกษุ 5 พรรษาขึ้นไป มีวุฒิเปรียญธรรมไม่น้อยกว่า 3 ประโยค ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต หรือปริญญาศาสนบัณฑิต หรือปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่น ๆ แต่ต้องมีวิชาชีพครู เป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการได้

สภาการศึกษาแห่งคณะสงฆ์ ทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการศึกษามีอำนาจ พิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ พิจารณาความเห็นชอบหลักสูตร แบบเรียนเกี่ยวกับการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตามหน้าที่เถระสมาคม มอบหมายรวมทั้งแต่งตั้งกรรมการเกี่ยวกับการศึกษา มีอธิบดีกรมการศาสนาเป็นเลขาธิการ การศึกษาของสงฆ์ โดยมีกองศาสนารับผิดชอบดูแลโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญ มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการให้การอุดหนุนเพื่อเสนอสภาการศึกษาของคณะสงฆ์พิจารณาอนุมัติ และพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อการจัดการศึกษา (เสน่ห์ เจริญศักดิ์, 2547, หน้า 13)

ศูนย์ครูพระปริยัตินิเทศประจำจังหวัดทำหน้าที่ในการบริหารการศึกษา การนิเทศ การศึกษาการติดตามผล รวบรวมสถิติข้อมูลด้านการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศึกษาของจังหวัด รวมทั้งช่วยเหลือเจ้าคณะจังหวัดในการจัดการศึกษาของจังหวัด

พระมหาจิตนเรศ ศรีปะโค (2546) กล่าวว่า บุคลากรที่เป็นบรรพชิต และบุคลากร ที่เป็นคฤหัสถ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในด้านวิชาการ

ศิริ จันบำรุง (2549, หน้า 74) กล่าวว่า ผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถที่จะปฏิบัติงานที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาก็ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารและครูก็ปฏิบัติตามบทบาทของผู้สอน และในขณะเดียวกันก็อาจทำหน้าที่ผู้บริหารด้วยในระดับต้นด้วย เช่น หัวหน้าแผนกหรือผู้ช่วยต่างๆ ในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์

สรุป การบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบริหารบุคคล งบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป แต่ทั้งนี้หน่วยงานอื่น ทั้งสภากาชาดศึกษาแห่งคณะสงฆ์ ครูศุภนิยครุพระปริยัตินิเทศและบุคคลอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพและเทียบเท่าการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

การบริหารงานภายในของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้จำแนกการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนานาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ ที่จัดการศึกษา

2. การบริหารบุคคล ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3. การบริหารงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินการ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การการบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

4. การบริหารทั่วไป ได้แก่ การดำเนินงานธุรการ การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดทำโมเดลครูผู้เรียน การรับนักเรียนส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา งานบริหารสาธารณฯ ฯลฯ (เสนห์ เจริญศักดิ์, 2547, หน้า 13)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามระเบียบกรรมการศาสนาว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งกำหนดให้กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 14 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนชริมกุฏ
2. โรงเรียนบาลีสหิต มจร.
3. โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง
4. โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร.
5. โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา
6. โรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา
7. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล
8. โรงเรียนวัดม่วงพลอยวิริยาราม
9. โรงเรียนพระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ
10. โรงเรียนวัดเสนาหา
11. โรงเรียนวัดมาวาสต์วิทยา
12. โรงเรียนวัดโกเมศรัตนาราม
13. โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์
14. โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราहुล

คณะครูและบุคลากร

เป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ก็ได้ มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และไม่เกิน 60 ปี

ครูสอนวิชาภาษาบาลี จะต้องมีความเชี่ยวชาญ 3 ประโยคขึ้นไป และต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่น แต่ต้องมีวิชาชีพครู

ครูสอนวิชาธรรมวินัยและและศาสนปฏิบัติ จะต้องมีความชำนาญขั้นเอก และต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่น แต่ต้องมีวิชาชีพครู

ครูสอนวิชาสามัญศึกษา และต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่น แต่ต้องมีวิชาชีพครูหรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

บุคลากรทางการศึกษา จะต้องมีความรู้การศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาทางการศึกษา

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มี 4 หน่วยงาน คือ สภาการศึกษาของคณะสงฆ์ กรมการศาสนา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และศูนย์ครูพระปริยัติธรรมนิเทศประจำจังหวัด สำหรับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมอีกมากมาย

ปัจจุบัน การดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้แก่ มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของกองพุทธศาสนศึกษาในการกำกับดูแลให้การช่วยเหลือ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ทิพยาภรณ์ เตียวเจริญ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ที่จำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและประเภทของสถานศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เพชรปาณี อินทรพาณิชย์, สำราญ กำจัดภัย และสมพร หลิมเจริญ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสกลนคร พบว่า การพัฒนาหลักสูตร

โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$, S.D.=0.41)

วรรณวดี ม้าลำพอง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ต้องมีการวางแผนและดำเนินงานตามขั้นตอน รวมทั้งมีการเลือกใช้กระบวนการวิจัยและวิธีการวิจัยที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย เมื่อครูได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการปฏิบัติการสอนอย่างเหมาะสมแล้วจะส่งผลให้สามารถออกแบบวิธีการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น วงวิชาการการศึกษาเมืองค้ความรู้และนวัตกรรมการสอนเพิ่มขึ้น ตลอดจนส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่ดีของครูและพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

นิฤมล สุวรรณศรี และพัฒนา ชัชพงศ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4M's เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4Ms สามารถนำไปส่งเสริมความสามารถทางการคิด วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าดัชนีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

สมภาพ รัชฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของกาเยที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ภาคตัดกรวย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนได้เรียนในรูปแบบการเรียนการสอนของกาเยที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจมากกว่า 3.40

สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร และธันวดี ดอนวิเศษ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) การดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ซึ่งแยกออกเป็น 4 ด้าน ทุกด้านตั้งแต่ด้านที่ 1 ถึงด้านที่ 4 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ทัศนีย์ ศรีสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษากับการปฏิบัติงานตามภารกิจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า 1) การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานตามภารกิจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษากับการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัฐสยาม วงษ์ยี่ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์ สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก

พระสุริยา จันทร์กัน และสมชาย บุญศิริเกสัช ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น ๆ และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ปัญหาที่สำคัญ คือ ครูผู้สอนขาดการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนบางคนสอนไม่ตรงกับวุฒิการศึกษา มีปัญหาการเทียบโอนรายวิชาระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมบาลี กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอนและงานทะเบียนนักเรียนด้านหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติขาดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในด้านการนิเทศ ขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พระมหาอาคม อตฺถเมธี และพระมหาจักรพล สิริธโร (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

งานวิจัยต่างประเทศ

ดีซอเทล (Desautel, 1978) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ บทบาทในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐดาโกตาเหนือประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนและยังคงความจำเป็น มีการแนะนำต่อไปอีกว่าผู้บริหารควรปฏิบัติหน้าที่ให้ มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่ และถือว่าเป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุดของผู้บริหารโรงเรียน

แอกที (Agthe 1980) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้บทบาทหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานด้านวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า ครูใหญ่และครูยอมรับว่างานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำร่วมกันเป็นหมู่คณะโดยทุกคน ต้องความรับผิดชอบร่วมกัน ครูใหญ่บริหารงานอื่น ๆ มากเกินไป ควรให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้น ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่าการสอนของอำเภอมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรของโรงเรียน นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่จากผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงานเป็นหมู่คณะมากขึ้น

แมคคาร์ธี (Mccarthy, 1971) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาและครู ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มครูมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงานวิชาการ เรื่องการสังเกตการสอน การวัดและการประเมินผลการศึกษา การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารด้านวิชาการและความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจะมีบทบาท มีความรับผิดชอบและบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

เชสเตอร์ (Chester, 1996) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพสูง คือ มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลากหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตวิธีการสอน เพื่อให้ครูคุ้นเคยกับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ และจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครูส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับวิชาครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน

สรุป จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ในการบริหารงาน การศึกษามีแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการหลายแนวคิด นำมาใช้ในการบริหารการศึกษา ในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นงานหลัก ของโรงเรียน เป็นการทำให้อะไรโรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ โรงเรียนมีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ด้าน การจัดการเรียนการสอน และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมีผู้ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร งานวิชาการมากมาย เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย จึงได้ทำการวิจัยในเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ใน 5 ด้าน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านการวัดผลและประเมินผล ด้าน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามกฎกระทรวงและตามวัตถุประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูพระภิกษุและครูฆราวาสที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14 โรงเรียน รวมจำนวน 269 รูป/คน จำแนกเป็นครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 164 รูป/คน และครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 105 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ครูพระภิกษุ และครูฆราวาสที่สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 161 รูป/คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (ทานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 45) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างครูจากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 97 รูป/คน และครูจากโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 64 รูป/คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 161 รูป/คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดเล็ก	10	164	97
โรงเรียนขนาดกลาง	4	105	64
รวม	14	269	161

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 โดยมีโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานะ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1
2. สร้างแบบสอบถามให้มีข้อความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาฯ เพื่อตรวจแก้แนะนำ
4. นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาฯ ตรวจแก้แนะนำมาปรับแก้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการเสนอแนะโดยอาจารย์ที่ปรึกษาฯ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

6. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอข้อคิดเห็นมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้

7. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้ว หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการไปทดลองใช้กับครูสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเที่ยง 0.98

8. นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

9. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยการศึกษารวม มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 14 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษา โดยขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากครูสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 จำนวน 161 ชุด ด้วยตนเอง และขอรับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด โดยการหาความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ ใน 5 ด้าน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ของ ชีรวุฒิ เอกะกุล (2549, หน้า 116)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม สถานภาพของครู และขนาดของโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ค่าที (t-test) และประสบการณ์สอนของครู ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$: Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD: Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครู

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพของครู ประสบการณ์สอนของครู และขนาดโรงเรียน

การเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบ t-test ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample Test) ได้แก่ สถานภาพของครู และขนาดของโรงเรียน

การเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่า F-Test (One Way ANOVA) ได้แก่ ประสบการณ์สอนของครู

สัญลักษณ์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพรรณนาในการแจกแจงแบบ t
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพรรณนาในการแจกแจงแบบ F
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
Df	แทน	องศาแห่งความเป็นอิสระ
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ สถานภาพของครู ประสบการณ์สอน ขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ได้ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	n=161	
	จำนวน(รูป/คน)	ร้อยละ
สถานภาพของครู		
1. ครูพระภิกษุ	91	56.52
2. ครูฆราวาส	70	43.48
รวม	161	100
ประสบการณ์สอน		
1. 1 – 5 ปี	48	29.81
2. 6 – 10 ปี	64	39.75
3. มากกว่า 10 ปี	49	30.44
รวม	161	100
ขนาดโรงเรียน		
1. โรงเรียนขนาดเล็ก	97	60.25
2. โรงเรียนขนาดกลาง	64	39.75
รวม	161	100

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น ครูพระภิกษุ จำนวน 91 รูป คิดเป็นร้อยละ 56.52 และครูฆราวาส 70 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48

ผู้มีประสบการณ์สอนส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 64 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 ประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี จำนวน 48 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 29.81 และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 49 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 30.44

ครูส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนอยู่โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 97 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 60.25 และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 64 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 39.75

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครู

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ
เทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)
ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 3-7 ต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความ
คิดเห็นของครู ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	n=161		ระดับ	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.62	0.26	มาก	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.63	0.27	มาก	1
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา	3.57	0.32	มาก	5
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.58	0.29	มาก	4
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	3.60	0.33	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.60	0.14	มาก	

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานบริหารวิชาการในภาพรวม
ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, S.D.=0.14) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 มีการบริหารงานวิชาการทั้ง 5 ด้านในระดับมาก โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.27)
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.26) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา ($\bar{X}=3.60$, S.D.=0.33) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.29) และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.32) ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	n=161		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วยครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง	3.66	0.95	มาก
2. มีการศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน สังคม ชุมชน และท้องถิ่น	3.69	0.97	มาก
3. มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	3.81	0.80	มาก
4. มีการจัดทำโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.81	0.98	มาก
5. มีการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา	3.91	0.84	มาก
6. มีการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.48	0.80	ปานกลาง
7. มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตร	3.27	0.85	ปานกลาง
8. มีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.33	0.93	ปานกลาง
9. มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม	3.66	1.07	มาก
รวมเฉลี่ย	3.62	0.26	มาก

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า มีการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากและปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.84) รองลงมา คือ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์

โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และมีการจัดทำโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X}=3.81$, S.D.=0.80 และ $\bar{X}=3.81$, S.D.=0.98 ตามลำดับ) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตร ($\bar{X}=3.27$, S.D.=0.85)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ

ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ	n=161		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.64	0.97	มาก
2. มีการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	3.66	1.00	มาก
3. ครูใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ	3.83	0.90	มาก
4. ครูมีการบูรณาการ การเรียนการสอนระหว่างสาระการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	3.82	0.89	มาก
5. ครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.98	0.80	มาก
6. มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อ ตลอดชีวิต	3.45	0.84	ปานกลาง
7. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อแบบบูรณาการ ตามกลุ่มสาระ และหน่วยการเรียนรู้	3.24	0.83	ปานกลาง
8. มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาและแสวงหาแนวทางการสอนแบบใหม่ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.46	0.91	ปานกลาง
9. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร	3.64	1.07	มาก
รวมเฉลี่ย	3.63	0.27	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า มีการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.80) รองลงมาคือ ครูใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย

รูปแบบ ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.24$, S.D.=0.83)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	n=161		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการ	3.79	0.89	มาก
2. มีการสำรวจและวิเคราะห์สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	3.25	1.06	ปานกลาง
3. การจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.45	1.05	ปานกลาง
4. ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน	3.45	1.00	ปานกลาง
5. สนับสนุนให้ครูใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น สื่อออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน	3.80	1.08	มาก
6. มีการประเมินการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษาและนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.48	1.03	ปานกลาง
7. มีการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการศึกษา หาความรู้ในวิชาที่ตนเองสนใจ	3.69	0.97	มาก
8. ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและโครงการพัฒนานวัตกรรม และนำผลการวิจัย มาพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.52	1.00	มาก
9. มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับองค์กรต่าง ๆ ในการผลิตจัดหา พัฒนา และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน	3.66	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย	3.57	0.32	มาก

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า มีการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากและปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนให้ครูใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น สื่อออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X}=3.80$, S.D.=1.08) รองลงมา คือ มีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียน

การสอน และการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X}=3.79$, $S.D.=0.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีการสำรวจและวิเคราะห์สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X}=3.25$, $S.D.=1.06$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู ด้านการวัดผลและประเมินผล

ด้านการวัดผลและประเมินผล	n=161		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ของสถานศึกษา	3.45	1.06	ปานกลาง
2. มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.77	1.12	มาก
3. มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียน การสอนตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน	3.75	1.06	มาก
4. มีการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียน และนำ ผลการประเมินไปตัดสินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และตัดสินผล การเรียนรายวิชา	3.85	0.92	มาก
5. มีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล อย่างหลากหลาย ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้	3.76	0.93	มาก
6. มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	3.57	0.86	มาก
7. มีการวัดผล ประเมินผล ครอบคลุมด้านสติปัญญา ทักษะ และ คุณสมบัติอื่นที่ประสงค์ของนักเรียน	3.14	0.89	ปานกลาง
8. มีการจัดการเรียนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่สอบไม่ผ่านในรายวิชา	3.35	0.94	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.58	0.29	มาก

จากตาราง 7 มีการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, $S.D.=0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากและปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบ พื้นฐานของนักเรียน และนำผลการประเมินไปตัดสินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และตัดสิน

ผลการเรียนรายวิชา ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.92) รองลงมา คือ มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผน การวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.77$, S.D.=1.12) และข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยสุด คือ มีการวัดผล ประเมินผล ครอบคลุมด้านสติปัญญา ทักษะ และคุณสมบัตินพึงประสงค์ ของนักเรียน ($\bar{X}=3.14$, S.D.=0.89)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความ คิดเห็นของครู ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	n=161		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. มีการวางแผนกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	3.52	0.99	มาก
2. มีการส่งครูเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน	3.47	0.98	ปานกลาง
3. มีการวิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาการเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาการเรียน และพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียน	3.92	0.84	มาก
4. มีการวางแผนดำเนินการวิจัยตามสภาพและปัญหาการเรียน การสอนในชั้นเรียนตามสภาพจริง	3.77	0.87	มาก
5. มีการจัดทำวิจัย ตามขั้นตอนของการวิจัยจนได้ข้อสรุปและ ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนา สถานศึกษา	3.71	0.79	มาก
6. มีการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ และพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา	3.46	0.74	ปานกลาง
7. มีการเผยแพร่ผลการวิจัยสู่สาธารณชน	3.53	0.78	มาก
8. มีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและนำไปใช้พัฒนาวิชาที่ครู	3.41	0.98	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.60	0.33	มาก

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า มีการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, S.D.=0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากและปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการ

วิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาการเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาการเรียน และพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียน ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.84) รองลงมา คือ มีการวางแผนดำเนินการวิจัยตามสภาพและปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามสภาพจริง ($\bar{X}=3.77$, S.D.= 0.87) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ มีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและนำไปใช้พัฒนาวิชาชีพครู ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.98)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู

การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพของครู และขนาดสถานศึกษา โดยหาค่าที่ (t-test: Independent Sample Test) จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว F-Test (One Way ANOVA) การวิเคราะห์เปรียบเทียบแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครูของครูพระภิกษุและครูฆราวาส โดยหาค่าที่ (t-test: Independent Sample Test) ดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพของครู ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการ	สถานภาพ				t	p
	ครูพระภิกษุ (n=91)		ครูฆราวาส (n=70)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.68	0.27	3.56	0.24	-2.96**	0.00
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.66	0.25	3.60	0.28	1.33	0.19
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.52	0.33	3.63	0.29	2.17*	0.03
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.53	0.27	3.65	0.29	2.82**	0.01
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.62	0.34	3.50	0.28	0.86	0.39
รวม	3.60	0.15	3.59	0.13	0.02	0.99

หมายเหตุ: * อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของครูพระภิกษุและครูฆราวาส ไม่แตกต่างกัน ($t=0.02$, $p=0.99$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครูพระและครูฆราวาส มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0,05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($t=-2.96$, $p=0.00$) โดยครูพระภิกษุมีความคิดเห็นมากกว่าครูฆราวาส ด้านการวัดผลและประเมินผล ($t=2.82$, $p=0.01$) และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($t=2.17$, $p=0.03$) ส่วนครูฆราวาสมีความคิดเห็นมากกว่าครูพระภิกษุ ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($t=1.33$, $p=0.19$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($t=0.86$, $p=0.39$) ตามความคิดเห็นของครูพระและครูฆราวาสเห็นว่ามีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์สอนของครู โดยหาค่า F-Test (One Way ANOVA) ดังตาราง 10-11

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมในแต่ละด้าน

การบริหารงานวิชาการ	ประสบการณ์การสอน					
	1-5 ปี		6-10 ปี		มากกว่า 10 ปี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.62	0.31	3.61	0.26	3.65	0.22
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.65	0.26	3.65	0.24	3.61	0.31
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.56	0.30	3.59	0.34	3.54	0.30
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.56	0.29	3.58	0.28	3.60	0.29
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.64	0.28	3.54	0.34	3.63	0.35
รวม	3.60	0.15	3.60	0.14	3.61	0.14

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 มีการดำเนินงานบริหารวิชาการในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $S.D.=0.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานบริหารวิชาการในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.65$, $S.D.=0.26$) รองลงมาคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=3.64$, $S.D.=0.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาลือ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=3.56$, $S.D.=0.30$)

ส่วนสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 6-10 ปี นั้น พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 มีการดำเนินงานบริหารวิชาการในภาพรวมในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X}=3.60$, $S.D.=0.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 มีการดำเนินงานบริหารวิชาการในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.65$, $S.D.=0.26$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.61$, $S.D.=0.26$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=3.54$, $S.D.=0.34$)

ในขณะที่สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปีนั้น ก็ได้ข้อค้นพบในลักษณะเดียวกัน คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 มีการดำเนินงานบริหารวิชาการในภาพรวมในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X}=3.61$, $S.D.=0.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 มีการดำเนินงานบริหารวิชาการในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.65$, $S.D.=0.22$) รองลงมา คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=3.63$, $S.D.=0.35$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาลือ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=3.54$, $S.D.=0.30$)

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์สอนของครู

การบริหารงานวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F	p
	ระหว่างกลุ่ม	ภายในกลุ่ม					
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม		.044	2	.022	.313	.732
	ภายในกลุ่ม		11.158	158	.071		
	รวม		11.202	160			
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม		.044	2	.022	.305	.738
	ภายในกลุ่ม		11.349	158	.072		
	รวม		11.393	160			
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม		.080	2	.040	.399	.672
	ภายในกลุ่ม		15.939	158	.101		
	รวม		16.020	160			
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม		.034	2	.017	.208	.813
	ภายในกลุ่ม		13.072	158	.083		
	รวม		13.107	160			
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม		.329	2	.165	1.557	.214
	ภายในกลุ่ม		16.715	158	.106		
	รวม		17.044	160			
รวม	ระหว่างกลุ่ม		.002	2	.001	.059	.942
	ภายในกลุ่ม		3.241	158	.021		
	รวม		3.244	160			

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 จำแนกตามประสบการณ์ของครู ในภาพรวมและรายด้าน มีการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ($F=0.059$, $p=0.942$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test: Independent Sample Test)

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การบริหารงานวิชาการ	ขนาดโรงเรียน				t	p
	ขนาดกลาง (n=97)		ขนาดเล็ก (n=64)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.71	0.24	3.57	0.27	3.457**	.00
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.74	0.26	3.57	0.25	4.097**	.00
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.61	0.32	3.50	0.31	2.172*	.03
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.57	0.29	3.59	0.29	.515	.60
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.69	0.31	3.54	0.33	2.936**	.00
รวม	3.66	0.13	3.55	0.15	2.933**	.004

หมายเหตุ: * อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการดำเนินงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=2.933$, $p=0.004$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($t=3.457$, $p=0.00$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($t=4.097$, $p=0.00$) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($t=2.936$, $p=0.00$) และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($t=2.172$, $p=0.03$) โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ($t=0.515$, $p=0.60$)

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพของครู ประสบการณ์ทำงานของครู และขนาดของโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานบริหารวิชาการในภาพรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการบริหารงานวิชาการทั้ง 5 ด้าน ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อีกทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ

2. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพของครู ประสบการณ์ทำงานของครู และขนาดโรงเรียน ได้ข้อค้นพบ ดังนี้

2.1 สถานภาพของครู พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของครูพระภิกษุ และครูฆราวาสไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำนวน 2 ด้าน และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ ส่วนสภาพการ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของครู พระภิกษุและครูฆราวาสเห็นว่าการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

2.2 ประสบการณ์ทำงานของครู พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติ แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของครู 3 กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี, ระหว่าง 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี เห็นว่าการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

2.3 ขนาดโรงเรียน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า โรงเรียน ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ สนับสนุนส่งเสริมครู นักเรียน โดยเน้นที่วัตถุประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับแนวคิด ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นงานที่สำคัญและเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุริยา จันทร์กัน และ สมชาย บุญศิริเกสัช (2561) ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 มีดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบ จำแนกตามสถานภาพของครู พบว่า บริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูพระภิกษุอยู่ภายในวัดและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการนักเรียน เพราะอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน และครูทุกคนในโรงเรียนต้องปฏิบัติงานตามขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้าน ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาโกศล ธีรปัญญา (2557) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 9 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารงานวิชาการในภาพรวมแตกต่างกับโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดกลางมีบุคลากร งบประมาณ ที่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และครูมีส่วนร่วมในการบริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนขนาดกลางมีความเข้มแข็งในการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พลิชฐ์ อธิษฐ์ ธรรมรัช และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2565) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาด โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์ของครู พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูทุกคนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่าง ก็ต้องปฏิบัติงานวิชาการตามนโยบายและบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีแนวทางที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอาคม อุตถเมธี และพระมหาจักรพล สิทธิโร (2564) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 ใน อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการสำรวจและวิเคราะห์สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา การจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน และจัดให้มีการอบรมครู

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็ก ควรพัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการ นำหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน และบริหาร พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กิตานันท์ มลิทอง. (2540). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- กิติมา ปรีดีดีลก. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- จรุณี แก้วเอี่ยม. (2556). **คุณลักษณะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม**. ยะลา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บুদ্ধ พอยท์.
- จีระ งามกสิศิลป์. (2550). **คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุดที่ 3**. กรุงเทพฯ: โอ. เอส.
- ณรงค์ นันทวรรณ. (2551). **องค์ประกอบของการบริหารงาน**. ชลบุรี: มหาชน.
- ทวีศักดิ์ หงส์อารยชน. (2542). **การศึกษาสภาพและปัญหาทางวิชาการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ทศพร น้อมวงศ์. (2547). **การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ที่มีต่อการจัดการศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา**. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทัศน์ย์ ศรีสวัสดิ์. (2555). **การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษากับการปฏิบัติงานตามภารกิจการวัดและประเมินผลการศึกษาเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม**

- สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ทิพยาภรณ์ เดียวเจริญ. (2555). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี.
- ทีศนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้: การประเมินและการประกัน. กรุงเทพฯ: วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- นิพนธ์ กิनावงศ์. (2544). หลักบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิถุมล สุวรรณศรี และพัฒนา ชัชพงศ์. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4M เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงเหตุผลสำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารวิชาการและวิจัย สังคมศาสตร์, 8(23), 47-60.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2553). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษราคัม จรรย์นาฎย์. (2544). การศึกษาดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล. (2543). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระมหาโกศล ธีรปัญญา. (2557). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 9 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- พระมหาจิตนเรศ ศรีปะโค. (2546). **การดำเนินนโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พระมหาอาคม อุตถเมธี และพระมหาจักรพล สิทธิโร. (2564). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย**. **วารสารวิจัยศรีล้านช้าง**, 1(1), 1-9.
- พระสุริยา จันทร์กัน และสมชาย บุญศิริเกสซ์ (ผู้บรรยาย). (22 กรกฎาคม 2561). **การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดลำปาง. ในการประชุมสัมมนาวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา และการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 16 (หน้า 1626-1636.)**. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- พลิชฐ์ อธิษฐ์ธรรมธัช และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2565). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์**, 8(1), 204-220.
- เพชรปानी อินทรพานิชย์, สำราญ กำจัดภัย และสมพร หลิมเจริญ. (2560). **การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสกลนคร**. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**, 7(1), 99-108.
- มนูญ ร่มแก้ว. (2553). **สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- รัฐสยาม วงษ์ยี่. (2558). **การบริหารงานวิชาการของครู อาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2543). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: คำสมัย.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). **พจนานุกรมคำใหม่ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1-2**.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). **การกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนใน
ฝันเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง**. สงขลา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรรณวดี ม้าลำพอง. (2557). การวิจัยกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้. **วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**, 7(2), 36.
- วิชัย ธรรมเจริญ. (2541). **คู่มือปฏิบัติการงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา**.
กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วินิจ เกตุขำ. (2546). **การจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิรัช สงวนวงค์วาน. (2554). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบท
วิเคราะห์องค์การศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: พิมพ์พิสูทธิ์.
- วุฒิวัดมน์ อินทสุวรรณ. (2547). **ศึกษาการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต**. วิทยานิพนธ์ กศ.
ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศิริ จันบำรุง. (2549). **การศึกษายาทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
บริหารงานความร่วมมือกับสถานประกอบการ (ทวิภาคี) อาชีวศึกษาจังหวัด
ฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**. สารนิพนธ์ กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศรินารถ นันทวัฒน์ภิรมย์. (2547). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล
อำเภอเมืองลำพูน**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563**. สืบค้นเมื่อ 15
พฤษภาคม 2565, จาก [http://www.newonetestresult.niets.or.th/
AnnouncementWeb/School/ReportSchoolBySchool.aspx?mi=2](http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/School/ReportSchoolBySchool.aspx?mi=2)
- สมคิด บางโม. (2552). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

- สมภพ รัชฤทธิ. (2560). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของกาเย่ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ภาคตัดกรวย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร และธันวดี ดอนวิเศษ. (2561). การศึกษาการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**, 12(2), 167–176.
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). **การบริหารวิชาการ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). **คู่มือผู้บริหารโรงเรียน: การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **มาตรฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580.** สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565, จาก <http://plan.bru.ac.th/ยุทธศาสตร์ชาติ20ปีพ.ศ.2561-2580>
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546). **ประกาศคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.** นครปฐม: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สิรภพ เหล่าลาภะ. (2545). **พุทธศาสตร์การเมือง.** กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- สุชุม เฉลยทรัพย์. (2547). **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต.** กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สุมนา พุ่มประพาฬ. (2537). **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ค.ศ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2547). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เสนห์ เจริญศักดิ์. (2547). การดำเนินการตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญ กลุ่ม 5. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อนงค์พร สถิตภาคีกุล. (2544). การวิจัยในชั้นเรียน. นครศรีธรรมราช: สำนักงาน
การประถมศึกษา อำเภอนาทองใหญ่.
- อัมพร อินผอง. (2554). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตยานนาวา สังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- Agthe , R. R. (1980). The Elementary Principals Perceptions of their own and the Teacher
Roles in Curriculum Decision Making. **Dissertation Abstracts International**, 40(6),
3076.
- Chester, N. M. (1996). **An Introduction to School Administration: Selected reading**.
New York: McMillan.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of psychological testing** (3rd ed.). New York: Harper
and Row.
- Desautel, R. A. (1978). Adminstrative Role Perceptions of North Dakota Elementary School
Principals as Related to Selected Dimension of Administrative Function. **Dissertation
Abstracts International**, 39(4), 42.
- Fayol, H. (1949). **General and Industrial Management**. London: Sir Isaac Pitman and Sons.
- Koontz, H. and O'Donnell, C. (1972). **Principles of management: an analysis of
managerial functions** (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Mager, R. and Beach, K. (1967). **Developing Vocational Instruction**. California: Pitman
Learning.
- Mccarthy, W. M. (1971). The Role of the Secondary School Principals in New Jersey.
Dissertation Abstracts International, 32(2), 705.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ
อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนารงค์
อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
3. พระครูธรรมภาณโกวิท (ภานุกร ฐมฺมุตฺโตโร)
รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1 จำนวน 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ

เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ถูกต้อง สะท้อนความคิดเห็นของท่านได้ตรงตามข้อเท็จจริง ขอให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและตอบแบบประเมินให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอยืนยันว่าข้อมูลส่วนบุคคลของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับอย่างดีที่สุด จะไม่ถูกนำไปเผยแพร่หรือใช้เพื่อการอื่นใดทั้งสิ้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์จะเป็นไปในลักษณะภาพรวมเท่านั้น ความร่วมมือของท่านครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยด้านการบริหารงานวิชาการ

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

พระอนันต์ แพงวงษ์

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. สถานภาพ ครูพระภิกษุ ครูฆราวาส
2. ประสบการณ์สอน 1 – 5 ปี 6 – 10 ปี
 มากกว่า 10 ปี
3. ขนาดโรงเรียนที่ท่านสังกัด โรงเรียนขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1-120 คน)
 โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121-300 คน)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามแต่ละข้อโดย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงหนึ่งช่องเท่านั้น

5 = มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด

4 = มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

3 = มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2 = มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย

1 = มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วยครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง					
2.	มีการศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน สังคม ชุมชน และท้องถิ่น					
3.	มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย					
4.	มีการจัดทำโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
5.	มีการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา					
6.	มีการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน					
7.	มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตร					
8.	มีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
9.	มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาให้เหมาะสม					

ข้อที่	2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2.	มีการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน					
3.	ครูใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ					
4.	ครูมีการบูรณาการ การเรียนการสอนระหว่างสาระการเรียนรู้ในวิชาวิชาต่างๆ อย่างเหมาะสม					
5.	ครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล					
6.	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
7.	มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้					
8.	มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาและแสวงหาแนวทางการสอนแบบใหม่เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
9.	จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร					

ข้อที่	3. ด้านการวัดผลและประเมินผล	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา					
2.	มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3.	มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผล การเรียนการสอน ตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน					
4.	มีการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียน และนำผลการประเมินไปตัดสินการผ่าน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และตัดสินผลการเรียนรายวิชา					
5.	มีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล อย่างหลากหลายด้วยวิธีที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้					
6.	มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน					
7.	มีการวัดผล ประเมินผล ครอบคลุมด้านสติปัญญา ทักษะ และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักเรียน					
8.	มีการจัดการเรียนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ในรายวิชา					

ข้อที่	4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการ					
2.	มีการสำรวจและวิเคราะห์สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
3.	การจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
4.	ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน					
5.	สนับสนุนให้ครูใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น สื่อออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน					
6.	มีการประเมินการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
7.	มีการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการศึกษา หาความรู้ในวิชาที่ตนเองสนใจ					
8.	ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและโครงการพัฒนานวัตกรรม และนำผลการวิจัยมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา					
9.	มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับองค์กรต่าง ๆ ในการผลิต จัดหา พัฒนา และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน					

ข้อที่	5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1.	มีการวางแผนกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
2.	มีการส่งครูเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน					
3.	มีการวิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาการเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาการเรียน และพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียน					
4.	มีการวางแผนดำเนินการวิจัยตามสภาพและปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามสภาพจริง					
5.	มีการจัดทำกรวิจัย ตามขั้นตอนของการวิจัยจนได้ข้อสรุป และข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาสถานศึกษา					
6.	มีการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา					
7.	มีการเผยแพร่ผลการวิจัยสู่สาธารณชน					
8.	มีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและนำไปใช้พัฒนาวิชาชีพครู					

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา							
1.	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง	+1	+1	0	+2	0.67	ใช้ได้
2.	มีการศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน สังคม ชุมชน และท้องถิ่น	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
3.	มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
4.	มีการจัดทำโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
5.	มีการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
6.	มีการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
7.	มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตร	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
8.	มีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
9.	มีการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้เกี่ยวข้อง			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้							
10.	มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
11.	มีการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
12.	ครูใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
13.	ครูมีการบูรณาการ การเรียนการสอนระหว่างสาระการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ อย่างเหมาะสม	+1	+1	1	+3	1	ใช้ได้
14.	ครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
15.	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต	+1	+1	0	+2	0.67	ใช้ได้
16.	มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
17.	มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาและแสวงหาแนวทางการสอนแบบใหม่เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
18.	จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการวัดผลและประเมินผล							
19.	มีการกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
20.	มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
21.	มีการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน ตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
22.	มีการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบพื้นฐานของนักเรียน และนำผลการประเมินไปตัดสินผลการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และตัดสินผลการเรียนรายวิชา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการวัดผลและประเมินผล							
23.	มีการส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดผลและการประเมินผล อย่างหลากหลายด้วยวิธีที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
24.	มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
25.	มีการวัดผล ประเมินผล ครอบคลุมด้านสติปัญญา ทักษะ และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
26.	มีการจัดการเรียนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่สอบไม่ผ่านในรายวิชา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา							
27.	มีการศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียน การสอน และการบริหารงานวิชาการ	+1	+1	1	+3	1	ใช้ได้
28.	มีการสำรวจและวิเคราะห์สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	0	+2	0.67	ใช้ได้
29.	การจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	1	+3	1	ใช้ได้
30.	ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม การเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
31.	สนับสนุนให้ครูใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น สื่อออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
32.	มีการประเมินการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา และนำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
33.	มีการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการศึกษา หาความรู้ในวิชาที่ตนเองสนใจ	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
34.	ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและโครงการพัฒนา นวัตกรรม และนำผลการวิจัยมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
35.	มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับองค์กรต่างๆ ในการผลิต จัดหา พัฒนา และการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ข้อที่	การบริหารงานวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้เกี่ยวข้อง			รวม	เฉลี่ย	สรุปผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา							
36.	มีการวางแผนกำหนดแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
37.	มีการส่งครูเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยในชั้นเรียน	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
38.	มีการวิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาการเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาการเรียน และพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียน	+1	+1	0	+2	0.67	ใช้ได้
39.	มีการวางแผนดำเนินการวิจัยตามสภาพและปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามสภาพจริง	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา							
40.	มีการจัดทำวิจัย ตามขั้นตอนของการวิจัยจนได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาสถานศึกษา	+1	+1	1	+3	1	ใช้ได้
41.	มีการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้
42.	มีการเผยแพร่ผลการวิจัยสู่สาธารณชน	+1	+1	1	+3	1	ใช้ได้
43.	มีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและนำไปใช้พัฒนาวิชาชีพครู	+1	+1	+1	+3	1	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	อนันต์ แพงวงษ์
วัน เดือน ปี เกิด	8 เมษายน 2533
สถานที่เกิด	อุตรธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2557 วท.บ. (เทคโนโลยีสารสนเทศ), มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน	132 วัดธรรมมงคล แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
ผลงานตีพิมพ์	อนันต์ แพงวงศ์ และธารินทร์ รसानนท์. (2566). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1. วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี, 5(1), 657-666.

